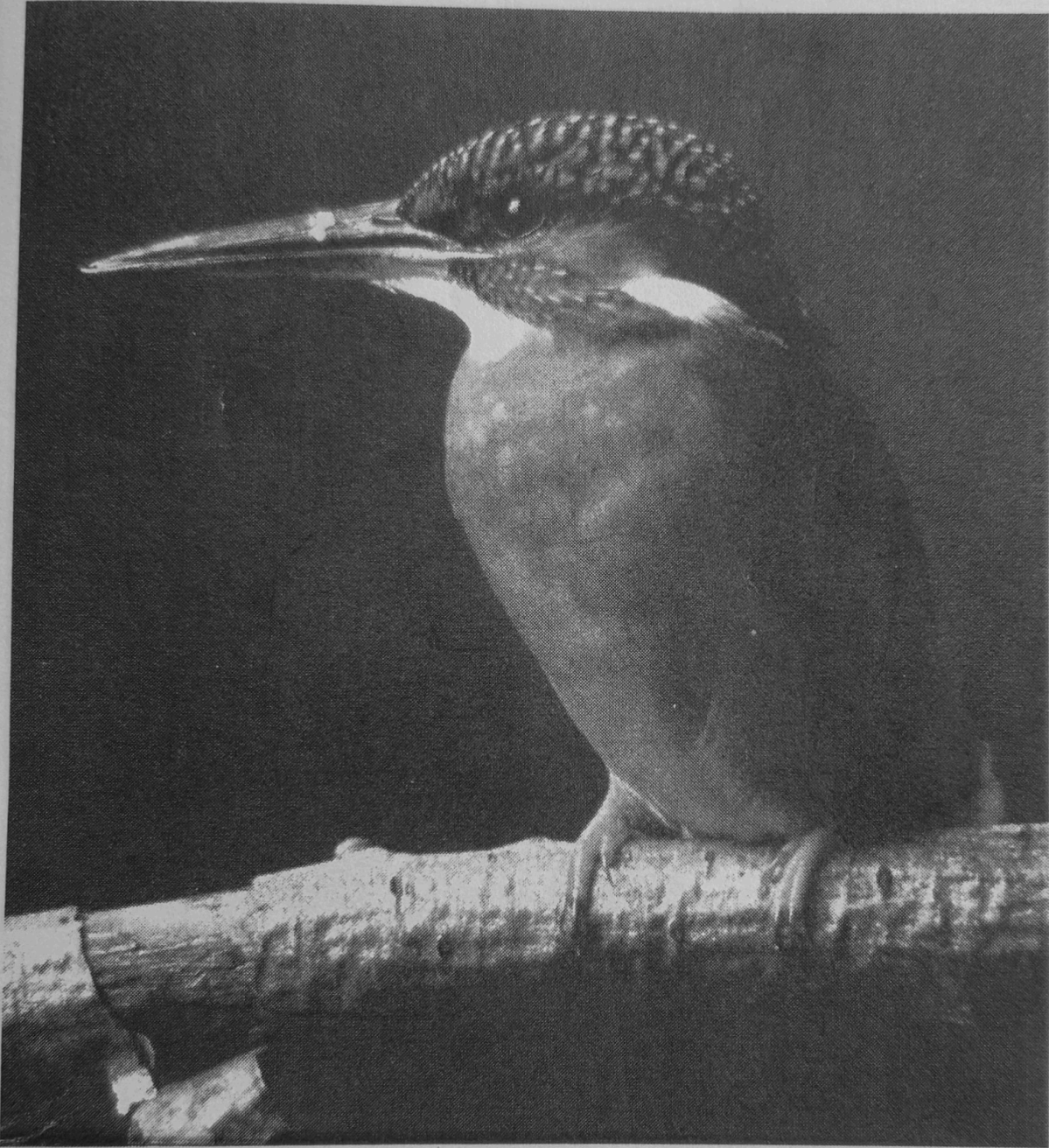

GROEN

Herfst 2006 - nummer 47

IVN Afd. Eelde/Paterswolde en Vries

BESTUUR VAN DE IVN-AFDELING EELDE-PATERSWOLDE.

- * de functie van voorzitter is op dit moment vacant.
- * Agaath AB-van Zanten
Goudsbloemweg 32
9765 HS Paterswolde
secretaris
e-mail: agaath.ab@planet.nl
tel. 050-3093113
- * Willem Zandt
Burg, J. G. Legroweg 19
9765 AD Paterswolde
penningmeester
e-mail: wzandt@uwvnet.nl
tel. 050-3094264
gironummer IVN: 0820257.
- * Cor Kerstens
Hoofdweg 58d
9761 EJ Eelde
lid
e-mail: ckerstens@hetnet.nl
tel. 050-3093373
- * Vera Troost-van Dalen
Hortensiaweg 3
9765 HA Paterswolde
lid
e-mail: ivn.eelde@planet.nl
tel. 050-3090989

Werkgroepen en contactpersonen:

Bomen, ruimtelijke ordening en milieu:	Agaath AB	3093113
Tentoonstellingen en publiciteit:	Cor Kerstens	3093373
Planten:	Vera Troost	3090989
Vogels:	Anne van der Zijpp	3096970
Jeugd:	Agaath AB	3093113

Onze werkgroepen bestaan uit de volgende medewerkers:

- Vogels:** A. van der Zijpp, S. Rienks, P. Feenstra, J. Meeder, W. Zandt, E. van Bruggen, H. Boerma, M. Hols, B. van Manen, J. Poel, L. Stockmann, A. Houben, J. Kadijk, A. Pot-Ellen.
- Planten:** V. Troost, T. v.d. Berg, Y. de Boer, F. Nijdam, I. Botta, L. Bierdrager, J. Eilander.
- Publiciteit:** C. Kerstens, T. v.d. Berg, Y. de Boer, L. Stockmann.
- Brom:** A. AB, J. Eilander, N. Reddingius, M. de Boer, Y. de Boer, T. v.d. Berg
- Jeugd:** A. AB, T. v. d. Berg, J. Eilander, F. Nijdam, N. Smeenge, G. Rietema, M. de Boer, A. Zoon, A. Pot, A. v.d. Bank, R. Oomen.
- Natuurlijke historie:** Combinatie OI Eef IVN Secretaris: J. Eilander

- Vormgeving Groen:** Gerda Thomas
- Redactie Groen:** Leo Stockmann e-mail: gstockmann@hotmail.com
Ijnze de Boer ynzedeboer@hetnet.nl
- Distributie Groen:** Lideke Jorritsma

- Webmaster:** Herman Boerma e-mail: hboerma@home.nl
- Site:** www.ivneelde.nl

Voorwoord van de besturen

Op excursies, lezingen etc. zie je nogal veel grijze hoofden. Waarom hebben we zo weinig jongeren onder ons? We zien dat graag anders. Een zorg is dat veel bestuursleden de IVN- kar al jaren trekken en graag een stapje terug willen doen. Een rondje langs de leden om bestuurlijke taken op zich te nemen leverde heel weinig resultaat op. Wie pakt de handschoen op? Vooral jongeren zijn welkom. Of is het wachten op de kids van de jeugdnatuurclub? Maar dat duurt te lang.

En dan een andere kwestie die niet onbesproken mag blijven. Onze afdelingen dienen nogal eens bezwaarschriften in bij de gemeente Tynaarlo als het *Groen* in het geding is. Ik ben van mening dat als het IVN en andere verenigingen niet alert blijven er voor volgende generaties niet veel *Groen* overblijft. Immers gemeentebesturen behalen meer eer met de uitbreiding van industrieterreinen en de uitvoering van woningbouwprojecten. We nemen aan dat de leden achter onze bemoeienissen staan.

De natuur gaat intussen rustig zijn eigen gangetje. Na een intens droge maand juli, waarin de meeste planten en bomen stopten met groeien, lijkt het er na de zware regens van augustus op dat er een tweede groeispurt aan de gang is. Ik werk mij dit jaar dan ook voor de tweede keer een slag in de rondte om de distels en brandnetels te verwijderen op plaatsen waar we ze niet hebben willen.

Voor het 10 ha park van 'Bosch en Vaart' is dit een klus waarvoor hulp altijd welkom is. Bel even en de koffie staat klaar. Tel. 06-53676586

Een zeer positieve ontwikkeling is dat door toenemende samenwerking van de besturen van Vries en Eelde/Paterswolde er veel activiteiten georganiseerd kunnen worden, voor en door de leden.

In ons gezamenlijke blad *Groen* staan weer veel activiteiten om aan deel te nemen.

Ik wens u veel leesplezier toe en vergeet niet de data van onze activiteiten vast in de agenda te noteren.

Namens de beide besturen,

Kees Andriess (voorzitter Vries)

IVN Eelde/Paterswolde 60 jaar

Op 25 maart 1939 is te Utrecht opgericht : *Bond tegen verontreiniging van Natuur en Stad*.

Deze Bond is ontstaan uit het Comité tegen verontreiniging van Natuur en Stad, opgericht op 10 december 1938 te Utrecht, op initiatief van de Nederlandsche Natuurhistorische Vereniging.

Op 18 september 1948 wordt de naam gewijzigd in: *Bond van Natuurbeschermingswachten*.

Op 21 mei 1960 komt de naam I.V.N. te voorschijn.

Op die datum wordt de naam van de Bond gewijzigd in: *Instituut voor natuurbeschermingseducatie (Vereniging van Natuurwachten en Natuurgidsen)* Voortaan aangeduid als I.V.N.

In 1991 is er weer een naamswijziging.

Vanaf dat jaar is de naam: *IVN, Vereniging voor natuur- en milieueducatie*.

Afdeling Eelde-Paterswolde

Op 17 oktober 1946 gaat er een brief van een zekere Dr. R.v.d.Wijk, bioloog te Groningen, naar de Bond tegen verontreiniging van Natuur en Stad hoe te komen tot de oprichting van een natuurwacht.

De volgende dag is er al antwoord.

Op 13 november 1946 gaat er opnieuw een brief naar de Bond tegen verontreiniging van Natuur en Stad dat er een vereniging in oprichting is gevormd. De vereniging heet Natuurwacht 'Groningen-Paterswolde en omstreken'. In het bestuur zitten o.a.: Dr. P. Tilma, arts, H. Beuving, wonende in Villa 'Genoveva', Fob. I. Brouwer.

Waarschijnlijk is het deze vereniging die het initiatief neemt om te komen tot de oprichting van een Natuurwacht in Eelde.

Op zaterdag 1 maart 1947 wordt in een vergadering in het Gemeentehuis, geleid door de burgemeester, **De Natuurbeschermingswacht Eelde** opgericht.

Dr. Tilma geeft een uiteenzetting over doel en betekenis van de instelling.

De heer L. Brunsting, wonende in de Braak, wordt voorzitter. De handtekeningen van de andere bestuursleden in de statuten en het huishoudelijk reglement zijn moeilijk te ontcijferen.

Waarschijnlijk: Rutgers, Welbergen, Harms, Land, Tilma.

Leden zijn zij, die als natuurwacht zijn toegelaten en als zodanig werkzaam.

De Natuurwacht telt in 1947 26 leden.

Een natuurwacht was in het bezit van een door de Bond vastgestelde identiteitskaart voorzien van een pasfoto en getekend door het Hoofd van de Politie in de gemeente en was slechts een jaar geldig. Verlenging was mogelijk.

Bij het uitoefenen van zijn functie droeg de natuurwacht een armband.

De taak van een natuurwacht was:

- a. het tegengaan en voorkomen van vernielingen en verontreinigingen door baldadigheid, vandalisme en onachtzaamheid in de natuur, alsmede alles wat hiermede in de ruimste zin verband houdt;
- b. het bevorderen van het behoud van natuur- en landschapsschoon in en buiten de bebouwde kom;
- c. het beschermen van flora en fauna;
- d. het wekken van belangstelling en liefde voor natuur- en landschapsschoon;
- e. de overheid behulpzaam zijn bij het instandhouden van openbare beplantingen, eventueel met medewerking van de bevolking;
- f. desgevraagd de overheid behulpzaam zijn bij de controle op de naleving van de door de overheid uitgevaardigde wetten en verordeningen tot behoud en bescherming van natuur en landschap.

De natuurbeschermingswacht Eelde sluit zich direct aan bij de landelijke organisatie, zoals dat nu nog steeds het geval is.

Zo is de afdeling Eelde/Paterswolde van het IVN volgend jaar 60 jaar geleden begonnen.

Jille Eilander

60 Jaar Natuurbescherming in Eelde

Zoals uit het stuk van Jille Eilander over de geschiedenis van het IVN blijkt is het jaar 2007 voor onze afdeling een bijzonder jaar. Want 60 jaar geleden werd op 1 maart 1947 de Natuurbeschermingswacht Eelde opgericht, waaruit onze IVN afdeling Eelde-Paterswolde is voortgekomen.

Er is in Eelde en omstreken in die periode veel veranderd, maar de doelstellingen van de vereniging, zoals die al uit de taakomschrijving van de Natuurwachten blijkt zijn in essentie dezelfde en voor de bescherming en het behoud van Natuur en Landschap nog steeds noodzakelijk.

Daarom willen we dit jubileum niet onopgemerkt voorbij laten gaan, maar het komende jaar met extra activiteiten naar buiten treden en zo het IVN weer duidelijker op de kaart zetten.

Er zijn al allerlei suggesties voor activiteiten gedaan zoals het uitgeven van een nieuwe wandelroute in de Polder Lappenvoort, het oprichten van een Vlindertuin/Natuurtuin, (*Natuurmonumenten* wil ons een stuk grond ter beschikking stellen), een foto en/of tekenwedstrijd, een Open Dag met tentoonstelling, excursies e.d..

Gelukkig hebben we een aantal IVN-ners bereid gevonden in een jubileumcommissie zitting te nemen. Het zijn Jille Eilander, Tineke van den Berg, Leo Stockmann, Henk von Eije, Anne van der Zijpp en Jan Steijvers. Zij zullen keuzes maken en de plannen verder uitwerken.

Het is duidelijk dat wil het jubileum een succes worden, we voor de uitvoering van de plannen de actieve medewerking van veel IVN-ners nodig hebben. Meld je dus aan bij bestuur of de jubileumcommissie en zeg ja als ze een beroep op je doen.

Agaath AB

Programma IVN afdeling Eelde/Paterswolde en afdeling Vries

Zaterdag 28 oktober 2006

Leo neemt ons in de nacht bij de hand.

De bestemming is een nachtelijk mysterie. Doe stevige wandelschoenen aan!

Vertrek om 21.30 uur vanaf het Loughoes bij de Eelder kerk.

Aanmelding bij Leo Stockmann, tel. 050-3095304

Zaterdag 4 november 2006

Nationale natuurwerkdag. Eelde/Paterswolde.

De eerste zaterdag van november is de Nationale Natuurwerkdag. Op veel plaatsen in het land gaan vrijwilligers aan de slag. Het doel van de dag is om zoveel mogelijk mensen kennis te laten maken met het werken in de natuur. Aan het eind van de dag gaat iedereen moe en een tikje stijf, maar voldaan naar huis.

Dit jaar wordt de natuurwerkdag gehouden op een inmiddels voor een aantal werkers bekende locatie, het Bongveen bij Yde. Samen met de leden van Dorpsbelangen Yde gaan we daar weer aan de slag. Er is weer werk voor veel handen. Bestond de hoofdmoot van het werk vorige jaren uit het wegzagen van begroeiing, deze keer ligt het accent op het planten van bosplantsoen. Bij veel belangstelling gaan we ook heide plaggen. Landschapsbeheer Drenthe zorgt voor deskundige begeleiding en levert de gereedschappen.

We beginnen om 9.30 uur en stoppen tegen 13.00 uur. Na afloop is er de traditionele snert.

Zorg voor stevige kleding en goed schoeisel.

Meer informatie is binnenkort te vinden op de volgende sites: natuurwerkdag.nl en ivneelde.nl en in Dorpsklanken.

Voor informatie en aanmeldingen: Cor Kerstens, tel. 050-3093373

Zaterdag 4 november 2006

Nationale natuurwerkdag. Vries.

Evenals voorgaande jaren wordt de Landelijke Natuurwerkdag gehouden op de eerste zaterdag in november.

De werkgroep Landschapsbeheer IVN Vries zal deze dag, samen met Landschapsbeheer Drenthe en Staatsbosbeheer, weer begeleiden en wel in het HOLTVEEN in Vries. Dat is dezelfde locatie als vorig jaar. Het Holtveen ligt even ten westen van Vries.

De werkzaamheden zullen ook nu weer bestaan uit het verwijderen van berkenopslag, het afvoeren van gemaaide varens van de grafheuvels, het verbeteren van bospaden en mogelijk het verwijderen van in het water gevallen takken, twijgen en boomstammen.

De start is om 9.30 uur. De afsluiting van de dag zal zijn om ongeveer 15.00 uur.

Er wordt voor de inwendige mens gezorgd: koffie, thee, soep. Ook gereedschap is aanwezig.

Dit jaar zal de Natuurwerkdag een bijzonder tintje krijgen, Het gemeentebestuur van Tynaarlo heeft toegezegd dat er een afvaardiging "daadwerkelijk" aanwezig zal zijn!

Het is kort dag, een beperkt aantal vrijwilligers kan in Vries mee doen.

Aanmelding van tevoren is noodzakelijk.

Op www.natuurwerkdag.nl zijn alle gegevens over deze dag te vinden en is aanmelding mogelijk bij Maarten Koomen, tel. 0592-544100.

Behalve in Vries zijn er nog veel meer mogelijkheden om aan de slag te gaan in Drenthe. Als het in Vries niet mocht lukken neem dan contact op met een andere locatie.

Donderdag 30 november 2006

Lezing Namibië/Botswana door Anne van der Zijpp

In de zomer van 2005 heeft Anne samen met enkele vrienden en bekenden een reis van 5 weken gemaakt door deze landen: eerst drie weken in Botswana en daarna twee weken door Namibië. Deze reis was door vrienden georganiseerd. In Botswana hadden ze de hele periode een lokale gids mee. De auto's, de entree voor de nationale parken, de campings en binnenlandse vluchten werden door henzelf geboekt.

Het werd een reis vol prachtige waarnemingen met veel wild en vogels en vele avonturen.

Groot was de schrik op een van de eerste nachten toen vlak bij hun tenten een leeuw stond te brullen, indrukwekkend hoe die leeuwen met 25 exemplaren een olifant te pakken namen. Een luipaard op nog geen vijf meter

van onze auto jaagt de adrenaline hoog op. Bavianen die ons met hun uitwerpselen bekogelen is weer iets minder opwindend.

"In het holst van de nacht een zwarte neushoorn met jong zien drinken, terwijl ze op een gemakkelijk bankje zitten heeft ook wel wat". Iets avontuurlijker is weer dat ze twee keer kort achtereen een leuke band krijgen en dan met de andere auto 75 km moeten omrijden om die banden geplakt te krijgen. En dan heet zo'n plaats ook nog Solitaire.

De vijf dagen in de Okavango-delta met vissers mee in hun mokoro's (boomstamkano's) was weer een ander avontuur. Anne vertelt er graag over aan de hand van een selectie van de ruim 1000 dia's die hij er maakte. Aanvang 20.00 uur in de vergaderruimte bij de Kijkboerderij aan de Helmerdijk

Woensdag 13 december 2006

Aanleg van een Vlindertuin door Joop Verburg

Wanneer u dit leest is waarschijnlijk heel veel meer bekend over de aan te leggen vlindertuin in Eelde. De IVN afdelingen en de vlinderwerkgroep van de twee afdelingen willen iedereen graag een zo goed en breed mogelijke kennis meegeven om hier straks mee aan de slag te gaan en natuurlijk van te kunnen genieten. Kennis leidt tot herkennen. De reden om deze winter extra aandacht te schenken aan de vlinders door middel van lezingen. De vlinderactiviteiten voor het voorjaar en de zomer 2007 leest u in het volgende "Groentje".

Joop Verburg heeft een aantal jaren geleden samen met o.a. het IVN een vlindertuin aangelegd in Zuidwolde. Hij wil zijn ervaring graag aan ons overdragen. Deze avond zal hij vertellen over de inrichting van de tuin, over de plantenkeuze die ze gemaakt hebben en bovendien over het zo belangrijk onderhoud van de tuin. Verder laat hij ons zien welke vlinders hier in Drenthe voorkomen en we kunnen verwachten.

In de zomer van 2007 brengen we een bezoek aan de tuin in Zuidwolde. De lezing vindt plaats in Dorpshuis "De Pan" achter de Dorpskerk in Vries; Aanvang 20.00 uur.

Voor informatie kunt u bellen met Janny Roesink: 0592- 291205

Woensdag 27 december 2006

Snertwandeling. Eelde/Paterswolde.

De traditionele snertwandeling staat wederom op het programma. Jille Eijlander en Fred van der Noord zorgen voor een verrassingstocht in de omgeving van Eelde-Paterswolde. Zie Dorpsklanken en Vriezer Post voor verdere informatie over plaats en tijd van vertrek.

Donderdag 28 december 2006

Snertwandeling Vries

Vertrek om 10.00 uur vanaf café Brinkman, Norgerweg 154, Yde. We maken een wandeling vanuit Yde door de Hondstongen. De Hondstongen is een klein beekdalreservaat, dat eertijds deel uitmaakte van het esdorpenlandschap van Yde. Het dalletje van de Runslot is bij de ruilverkaveling destijds niet op de schop gegaan – maar voor een belangrijk deel intact gebleven. De ladderstructuur van houtwallen, houtsingels en slootjes is nog in redelijk goede staat aanwezig. Het gehele beekdaltraject, ca.1,5 km, inclusief de begeleidende met houtsingels omzoomde weidekampjes, is in bezit van het Drentsche Landschap. Om ± 12.30 uur zijn we terug voor de snert in café Brinkman. Graag tijdig opgeven bij J. Fekkes tel 0592-541322 of Wil Folkers tel. 0592-542732.

Dinsdag 23 januari 2007

Lezing door Koen Vogt uit Roden over kerkuilen.

Kerkuilen vormen het hoofdthema van deze avond, maar ook andere uilensoorten komen ter sprake. Koen Vogt is jarenlang provinciaal coördinator van de Stichting kerkuilenwerkgroep in Drenthe geweest en is in de eigen regio nog zeer actief. Hij weet boeiend te vertellen over het wel en wee van deze bijzondere vogel. Een lezing die zeer de moeite waard is. Aanvang 20.00 uur in het Dorpshuis "de Pan", achter de Dorpskerk in Vries.

Woensdag 21 februari 2007

Lezing over vlinders door Geert de Vries.

Geert de Vries gaat ons vertellen over Dagvlinders in Drenthe, vooral over de samenhang tussen landschap en vlinder. Hij doet dat met een knipoog naar de vlinders in de tuin. Het gaat met name over hoe en waar de planten groeien in het landschap en hoe het gedrag van de vlinders hierin is. Hij zal de drie daarvoor belangrijke elementen, *gedrag, biologie en ecologie*, behandelen. Geert de Vries is werkzaam als consulent bij het Consulentenschap Natuur en Milieu Educatie in Assen. Hij is, wat "vlinders" betreft, een zeer bevoegen en deskundig persoon. Kort geleden heeft hij een "Gouden Vlinder" beloning gekregen van de Vlinderstichting Nederland. Als u deze avond met Geert meegemaakt hebt, kijkt u, zegt Geert zelf, op een andere manier naar vlinders. Er wordt van ieder een kleine bijdrage gevraagd: leden 2 euro en niet-leden 3,50 euro. Aanvang 20.00 uur in het Dorpshuis "De Pan", achter de Dorpskerk in Vries. Informatie bij Janny Roesink: 0592 291205

Dinsdag 20 maart 2007

Jaarvergadering IVN Eelde-Paterswolde

Aanvang: 19.30 uur in de vergaderruimte bij de Kijkboerderij aan de Helmerdijk. Na afloop van het officiële gedeelte houdt de heer Meindert van Nieff een lezing aan de hand van dia's over bomen en struiken. De heer Van Nieff is een expert op dit gebied want een belangrijk deel van zijn leven heeft hij als chef van de kwekerij gewerkt op de bekende boomkwekerij "De Bonte Hoek" uit Glimmen. Onder andere komen aan de orde de verschillende boomvormen, het gebruik van heesters in verschillende soorten tuinen en last but not least de karakteristieke bomen in onze eigen omgeving. Er staan n.l. in ons dorp verschillende zeldzame exemplaren. Ook zal de heer van Nieff aan de hand van takken de kenmerken van verschillende bomen bespreken. Voor de liefhebbers van tuinen en bomen belooft dit een zeer interessante avond te worden. Er zal voldoende gelegenheid worden gegeven om vragen te stellen.

Dinsdag 20 maart 2007

Jaarvergadering IVN Vries.

Aanvang: 19.30 uur in Dorpshuis "De Pan"

Na afloop van het officiële gedeelte laat Jan Menzinga prachtige dia's zien over de natuur, zoals bloemen, vlinders, paddenstoelen, enz. Het bijzondere van zijn dia's is, dat hij ze in stereo maakt en daardoor een driedimensionaal effect creëert op het scherm. Voor liefhebbers van de natuur is het de moeite waard om op de ledenvergadering te komen.

Woensdag 4 april 2007

Korte Vlinderkursus door Minko van der Veen

Minko leert ons de vlinders herkennen. Waar moeten we op letten, waar kunnen we welke vlinder verwachten. Hij heeft schitterend beeldmateriaal. Op deze avond en op een vlinderexcursie (datum in overleg met de cursisten) worden we wegwijs gemaakt in de nieuwe vlindertuin in Eelde en in uw eigen tuin en omgeving.

Minko van der Veen maakt deel uit van de Vlinderwerkgroep Drenthe.

Plaats en tijd vindt u in het volgende nummer van *Groen*.

Informatie bij Janny Roesink: 0592-291205

Baanverlenging van vliegveld Eelde en natuur

De hoofdbaan van het vliegveld is nu 1800 meter lang. Er kunnen dus geen grote vliegtuigen vol beladen vertrekken. Er bestaan plannen de baan te verlengen tot 2500 meter. Dan kunnen ook heel grote vrachtvliegtuigen vanaf Eelde vertrekken. Het IVN heeft in 2001 gevraagd de effecten op de natuur te onderzoeken. De Raad van State heeft in 2003 uitgesproken dat dergelijk onderzoek gedaan moest worden.

Vogelrichtlijngebied Onnerpolder/Zuidlaardermeer

De vliegtuigen die op Eelde landen, of vertrekken vliegen over het gebied Onnerpolder/Zuidlaardermeer. Dit is een beschermd natuurgebied dat onder de Europese natuurwetgeving valt: de Vogel- en Habitatrichtlijn.

De vliegtuigen die nu op Eelde vliegen zijn boven dit gebied op voldoende hoogte om de overwinterende ganzen en andere vogels niet te verstoren.

Wanneer de baan verlengd wordt, kunnen grote zwaar beladen vliegtuigen vanaf Eelde opstijgen en landen. Deze vliegen aanzienlijk lager boven dit gebied en zullen - deels zware - verstoring veroorzaken. Dit is in strijd met de Vogel- en Habitatrichtlijn.

Het merkwaardige is dat dit in het rapport over de effecten op de vogels te lezen valt, maar dat in de samenvatting staat dat er geen 'significante effecten' zullen optreden.

Vleermuizen van de Eekhoornstraat

Vleermuizen zijn in heel Europa beschermd; ze zijn opgenomen in de Habitatrichtlijn. Ook hun vliegroutes zijn beschermd. Er is natuuronderzoek gedaan op de plaats waar de baanverlenging plaats zal vinden. Hieruit blijkt dat in de omgeving van de Eekhoornstraat een aantal baltsplaatsen, en nestelgelegenheden en overwinteringsplaatsen van vleermuizen zijn. De eiken van de Eekhoornstraat zijn vleermuis- vliegroute. Deze eiken moeten verdwijnen, en daarmee de vliegroute van de vleermuizen.

Het IVN is over deze beide zaken bij de Raad van State in beroep gegaan. De Raad van State heeft ons laten weten dat ze de Stichting Advisering

Bestuursrechtspraak heeft ingeschakeld, die de situatie ter plaatse zal bekijken. Het wachten is eerst op het oordeel van deze Stichting.

Wij houden u op de hoogte.

Waarom bemoeit het IVN zich met de bouw van een vergistings- installatie in het buitengebied?

Mest uit overschot gebieden

Wie buiten rondfietst kan veel voorzieningen van mestopslag vinden. Soms een groen dijkje met daarin een grote plastic zak, soms een hoge ronde silo. Vaak staat deze mestopslag achter een boerderij, en soms zomaar in het land. Dit is soms eigen mest van een veehouder, en soms mest uit Brabant die met grote vrachtwagens naar het noorden getransporteerd wordt voor de bemesting van akkerland.

Biogas

Bij het vergisten van mest komt gas vrij. Hiermee kan electriciteit opgewekt worden. De overheid subsidieert dit als groene stroom. Er staat al een grote biogasinstallatie bij Donderen op het erf van een veehouder aan het Roozand.

De gemeente wil afwijking van het bestemmingsplan

Er zijn ook losse mestsilo's in het buitengebied. De gemeente wil toestemming geven om zo midden in het Bunnerveen een energie-opwekkingsinstallatie te bouwen waar mest en plantaardig materiaal samen vergist gaan worden in een installatie met gebouwen van elf meter hoog. Volgens het bestemmingsplan kan dit niet, en daarom wil de gemeente hier van afwijken.

Het bezwaar

Het IVN heeft hier een zienswijze over ingediend:

- a. Als het een agrarisch bedrijfsonderdeel is zou de installatie volgens het IVN op een boerenerf moeten staan. Daar hoort een dergelijk bedrijf thuis.
- b. Het argument van de gemeente dat er al silo's staan, betekent dat als ergens anders - bijvoorbeeld bij Zeyen - een silo staat, dat die dan ook omgebouwd zou mogen worden tot een installatie.

- c. Een argument van de gemeente is dat het energie-efficiënt is, omdat er bij de electriciteits opwekking nuttige restwarmte ontstaat. Dit geldt alleen wanneer je een dergelijke installatie bouwt op een plaats waar die warmte nuttig gebruikt kan worden, bijvoorbeeld voor droging of kassen. Dus moeten er nog meer bouwwerken bij komen.
- d. De plaats ligt waar het fietspad vanaf Norg uitkomt op de Roderweg. Vandaar fietst men naar het Noordse Veld. De Roderweg is een smalle ruilverkavelingsweg, waar extra zwaar verkeer plantaardig materiaal en mest langs moeten aanvoeren.

En verder?

Het ziet er naar uit dat de gemeente de argumenten van het IVN terzijde schuift. Het gaat het IVN er om wat in het buitengebied gebouwd mag worden in afwijking van het bestemmingsplan. Hier zullen we te zijner tijd op reageren.

Komplan Vries

Het IVN heeft een reactie geschreven op het komplan van Vries. We hebben geschreven dat de houtwallen in het als agrarisch aangeduide gebied nu weliswaar op de kaart staan, maar dat er geen omschrijving in de tekst staat.

Ook hebben we er op gewezen dat er in het oude plan onderscheid gemaakt werd tussen groenstroken en parkeerplaatsen. Nu is dit bij elkaar op één hoop geveegd. Dat betekent dat de gemeente zonder verdere kennisgeving een groenstrook mag omzetten in parkeerplaatsen. Het IVN vindt dit niet juist.

Verder ontbraken drinkdoppen op de kaart en in de tekst. Deze zijn vaak met subsidie van landschapsbeheer Drenthe opgeknapt of nieuw gegraven. Als ze niet op de kaart staan, kunnen ze zo dicht gegooid worden. Hier heeft het IVN op gewezen.

Matig jaar voor onze KERKUIL (voorlopig verslag)

Overzicht van de broedgevallen in 2006

nr.	atlasnr.	naam	kast	2006	2005	2004	2003	2002
1.	12-13-25	S.v.d. Goot	x'93	3-3	3-2	3-4	3-1	5-1-1
2.	12-13-25	G.v.d. Ark	x'98					
3.	12-13-34	v. Bergen	x'90					
4.	12-13-14	B.v. Bergen	x'93	3-4	3-5+	3-4	3-3	3-1
5.	12-13-23	T. Bouwman	x'90		3-2			
6.	12-13-44	H. Brink	x'90	5-1-9	5-3-1	3-3		
7.	12-13-23	D.v. Norden	x'91					
8.	12-14-31	W. Faber		3-3	3-5			5-2-1
9.	12-13-14	E. Menkveld						
10.	12-13-25	J. Smid		3-4				
11.	12-13-14	P. Terwal	x'92					
12.	12-13-43	Fam.de Hoop				3-3	3-1	3-5
13.	12-14-31	A. Veldmans						
14.	12-13-15	Vennebroek	x	3-3	3-4	3-4	3-2	1
15.	12-13-35	P.v.d. Molen	x					
16.	12-13-25	J. Jongepier	x'96	3-4	3-5+	3-3	1	1
17.	7-53-35	M. Bonder	x'96	3-4				
18.	12-14-31	S. Knaap	x'00	5-0-4	1	1	1	
19.	12-13-25	J. Steunebrink						3-2
20.	12-13-25	G. Dijkstra	x'99					5-2-1
21.	12-13-14	Fam. Nigten	x'04					
22.	12-13-16	Meerschap	x'03	3-3				
23.	12-13-43	Fam P.Weesie	x'04					

kodes:

- 1: 1 uil aanwezig, niet broedend
- 2: 2 uilen aanwezig, niet broedend
- 3-5(+): 2 uilen aanwezig, 5 jongen (bijvoorbeeld)(+= en 2^e broedsel)
- 4-6: 2 uilen aanwezig, 6 eieren, dus geen jongen
- 5-4-1: 2 uilen aanwezig, 4 jongen, 1 ei/ dood jong
- x: kast geplaatst en voor zover bekend in welk jaar.

resultaat:

- 1994: 3 uitgevlogen jongen en 5 dood
- 1995: 5 uitgevlogen jongen en 6 dood
- 1996: 8 uitgevlogen jongen, 1 dood en 1 nest met 5 eieren verstoord
- 1997: 3 uitgevlogen jongen en 3 jonge bosuilen!!!
- 1998: 9 uitgevlogen jongen en 2 jongen dood
- 1999: 8 uitgevlogen jongen, waarvan 3 bosuilen
- 2000: 15 uitgevlogen jongen, waarvan 1 bosuil (2 dood in de kast)
- 2001: 13 uitgevlogen jongen en 3 jongen dood
- 2002: 7 uitgevlogen jongen
- 2003: 21 uitgevlogen jongen
- 2004: 34 uitgevlogen jongen en 1 dood jong (incl.8 jongen uit 2 br.)
- 2005: 29 uitgevlogen jongen en 8 dode jongen.

Uit bovenstaand verslag blijkt geen wijziging t.o.v. het vorige, voorlopige verslag van 2005. Dit wil zeggen dat er geen 2^e legsels zijn geweest. Misschien wel ergens in ons dorp, maar in ieder geval niet bij ons bekend. Indien iemand hier iets over te melden heeft houden wij ons gaarne aanbevolen. Het geeft ons een nog beter beeld van de kerkuilenstand in het afgelopen jaar. Ook kregen wij dit jaar weer enkele aanvragen om een kerkuilenkast te plaatsen. De meest favoriete broedplek in een landbouwschuur, woonboerderij, kerk, boom, of werktuigengebouw voor de katoel. Voor meer informatie zie onze website: www@jvneelde.nl

Willem Zandt

Bijzondere broedvogels in onze omgeving(4)

In vorige nummers van *Groen* (41, 43, 45) hebben we een aantal bijzondere broedvogels beschreven die in of rond ons dorp voorkomen.

Deze keer gaat het over een soort die iedereen kent of ervan gehoord heeft, die zeldzaam schijnt te zijn en die iedereen graag wil zien: de IJsvogel. In vogelaarskringen ook wel 'de blauwe flits' genoemd vanwege zijn hoge vliegsnelheid en zijn staalblauwe kleur.

Elders heten ijsvogels 'kingfisher' of 'martin pêcheur', eigenlijk een betere naam, omdat het diertje namelijk helemaal niet tegen de kou kan. Ook het verspreidingsgebied geeft dat al aan: Denemarken is het meest noordelijk broedgebied. In Oost-Europa is de soort zomergast en vertrekt hij in de herfst, mogelijk via onze streken. Hier is hij vooral stand- en zwerfvogel. Wereldwijd komen in warmere streken meerdere soorten ijsvogels voor, waaronder ook vogels van een flink postuur. Waarom dan toch IJsvogel of 'Eisvogel'? Dit heeft waarschijnlijk te maken met zijn kwetsbaarheid in de winter. IJsvogels foerageren vrijwel uitsluitend op vis welke ze bemachtigen door vanaf een vaste zitplek op een tak boven of dichtbij het water visjes op te sporen en deze met een duik onder water te vangen. De brekingshoek van het licht (tussen de lucht/water-scheiding) vormt daarbij geen bezwaar, want ze missen zelden.

In de winter als er een ijsdek ligt, heeft de soort het zwaar, maar juist dan worden ijsvogels op steeds dezelfde plekken waargenomen. Ook deze winter, waarin we overigens maar kort een ijsperiode hebben gekend, was voldoende om hongerige ijsvogels naar de wakken te laten trekken. Vandaar de naam: IJsvogel (eigenlijk zou je hem dan 'wakvogel' moeten noemen, deze meestervisser).

Buiten deze wintersituatie is het waarnemen van een IJsvogel geluk hebben. En toch zijn er waarschijnlijk meer dan we tot nu hebben aangenomen. Mogelijk heeft dat te maken met het verkeerde idee dat ze alleen maar vissen in helder en stromend water en dat ze alleen maar broeden in mooie zanderige steilwandjes. Feit is wel dat de soort in vorstrijke winters harde klappen krijgt. Toch herstelt ze zich vrij snel. Een nest bevat al gauw vier jongen die veilig in het diepe hol verborgen liggen. Ook kunnen meerdere legsels grootgebracht worden. Zo hebben we vorige jaar gemerkt dat het broedpaar aan het Noord-Willemskanaal (nabij de

brug vanaf het fietspad door de Vosbergen) in september nog bezig was zijn vierde (!) broedsel van vis te voorzien. In De Braak en Het Friesche Veen broeden ze onder wortel-stelsels van omgewaaide of scheefgezakte bomen: bij het nest zijn ze in die gevallen moeilijk waar te nemen. Vanaf begin april wordt er gebroed en half mei al kunnen er jongen uitvliegen. Het aantal zachte winters van de laatste jaren zal er ongetwijfeld aan hebben bijgedragen dat onze omgeving een flink aantal broedgevallen kent. Hadden we er vorige jaar drie opgespoord (voor heel Drenthe werden er slechts zeven gemeld), dit jaar vonden we maar liefst zes broedparen. En vermoedelijk zijn we er dan nog niet. Je moet bewust de geschikte plekken zoeken (een combinatie van water met daarover groeiende bomen die een soort tunnel vormen) en dan het geluk hebben dat je er een hoort: een schrille, tweetonige korte roep. Het opsporen van het nest kost dan nog veel moeite. Eenmaal gevonden is het mogelijk van enige afstand met de verrekijker het doen en laten van de vogels gade te slaan. Zo voeren ze ongeveer om het half uur hun jongen: nu eens het mannetje (een geheel zwarte snavel) dan weer het vrouwtje (ondersnavel is rood). De jongen krijgen voorntjes en stekelbaarsjes, soms van een flink formaat. Overigens kunnen de oudervogels op flinke afstand van het nest vissen en dus vrij lang wegblijven. Na het uitvliegen gaan de jongen hun eigen weg. Opvallend is de vaste route die ijsvogels vliegen: via kennelijk herkenbaar punten en vrijwel altijd laag over het water. De vliegsnelheid is hoog: soms krijg je de tijd niet eens om je kijker te richten. De frustratie is dan groot, want een IJsvogel is een soort archetype van 'prachtvogel' en ieder wil zo'n schitterend dier graag langdurig bekijken. Vliegen via een vaste route kan ook misgaan. Zo meldde mevrouw Heijkens ons dat ze een dode IJsvogel had gevonden bij het Paviljoen van het Familiehotel. Deze had op zijn rondgang komende vanuit een sloot, dan via een randje van het Paterswoldse meer en daarna opnieuw de volgende sloot in, een stukje van die route afgesneden en was tegen een glazen windscherm (met overigens silhouetten van roofvogels) gevlogen: nek gebroken en dood. Wij zullen proberen dit diertje op te laten zetten, zodat hij in alle rust bekeken kan worden. Dergelijke voorvallen zijn niet zeldzaam. Volgens mevrouw Heijkens zit er al meer dan 40 jaar een broedpaar op deze plek.

Vorig jaar konden we via digiscoping foto's maken bij het Noord-Willemskanaal en dit jaar vonden we op de Schelfhorst een nest

(mogelijk dat ook deze plek al vele jaren wordt gebruikt) waar we vanaf enige afstand konden fotograferen: zowel man als vrouw.

We prijzen ons gelukkig dat we deze kwetsbare, prachtige, rode-lijst-soort in onze woonomgeving mogen bewonderen.

De beste plek om dat te doen is in De Braak: wie aan de grote vijver (tegenover de voormalige beheerderswoning) op het bankje plaatst neemt en een paar uur geduld wil oefenen krijgt hem snel en laag over het water vliegend te zien. De beste tijd daarvoor is begin mei.

Herman Boerma
Anne van der Zijpp

Voor aankondiging Vogelcursus 2007 Wegens succes geïnterpreteerd

Het komend voorjaar zal het IVN Eelde-Paterswolde naar alle waarschijnlijk de cursus van 2006 herhalen. Dit vanwege het feit dat een aantal mensen de vorige keer niet geplaatst kon worden. Gezien ook de enthousiaste reacties van de cursisten van 2006 is een herhaling van deze cursus op zijn plaats.

De cursus is bedoeld voor ieder die geïnteresseerd is in vogels en er graag meer over wil weten. Beleving is daarbij en sleutelwoord. Er zijn vijf theorie-avonden waarin allerlei aspecten van het vogelleven aan de orde zullen komen. Daarbij moet u denken aan: vogeltrek, voedselzoeken, territoriumvorming en zang.

De thema's worden gekoppeld aan enkele belangrijke biotopen in onze omgeving.

De onderwerpen zijn: vogels in park en tuin, bosvogels, weidevogels en riet- en watervogels.

De avonden worden afgewisseld met drie praktijkochtenden waarin vogelwaarneming centraal staat. Dat zal gebeuren in de weiden, bossen en moerassen in onze omgeving.

Aan de cursisten wordt een cursusboek verstrekt, waarin de behandelde theorie nog eens kan worden nagelezen.

De kosten zullen ongeveer €35 bedragen.

De cursus start in maart en duurt tot eind mei; de avonden worden eenmaal per twee weken gehouden en duren ongeveer 2½ uur inclusief een pauze.

In de lokale kranten zullen de data en andere gegevens bekend worden gemaakt.

Wilt u nu al zekerheid over plaatsing, neemt u dan contact op met de heer Willem Zandt (050-3094264; wzandt@uwnet.nl)

Fluisterboottocht Zuidlaardermeer

9 juli 2006

Was het aantal aanmeldingen zo'n week voor de tocht nog minimaal, uiteindelijk werd het met 24 deelnemers toch nog een volle boot. Om 10 uur precies (de klok van de toren sloeg) vertrokken we uit het haventje van Noordlaren. Met gids Jan Stevens en schipper Willem Zevenberg van het Groninger Landschap. Via de vaart bereikten we het Zuidlaardermeer. Kleine golven deden de boot wat schommelen. De stemming was gezellig, en werd er zelfs gezelliger op toen de boot water ging maken. De waterpomp bleek niet bereikbaar, een schroevendraaier ontbrak aan boord. Om een te hoog waterpeil aan boord te voorkomen moest er gehoosd worden, en dat konden enkelen van ons bijzonder goed.

Vertrek uit het haventje van Noordlaren

foto Ynze de Boer

In de noordwesthoek van het meer voeren we het Drentsche diep op. Door de aanleg van een nieuwe dijk aan de westkant van het diep hadden we helaas geen uitzicht op het Onner- en Oostpolder. Tussen deze dijk en een vergraven oude dijk ligt een smalle natte zone. Maar de natuur moet zich in die zone nog gaan ontwikkelen. De nieuwe dijk is aangelegd in verband met de waterbergingsfunctie van een deel van het poldergebied. Na verloop van tijd verlieten we het diep, om in oostelijke richting een uitloper van het Foxholstermeer op te varen. We legden bij een steiger aan, om een wandeling naar de vogelkijkhut in de Westerbroekstermadepolder te maken. Deze polder is van boerengrasland tot ruig natuurgebied verworden. Er liggen ook waterplassen in en het geheel wordt beheerd door Konikpaarden en Schotse hooglanders. Vanuit de kijkhut kan een van die plassen goed bekeken worden en dus ook de vogels die er verblijven. Gids en schipper bleven aan boord om te hozen en om de pomp in werking te stellen; een schroevendraaier was inmiddels van een ons inhalende boot verkregen. Ook de terugtocht verliep voorspoedig, al hadden de mensen voor in de boot wat 'last' van overspattend water.

Wat we van flora en fauna gezien hebben, zonder volledig te zijn:
Planten: Gele lis, Cyperzegge, Gele waterkers, Bitterzoet, Riet, Rietgras, Hennegrass, Akkerkers / Moeraskers (verschil niet te zien vanaf de boot), Brunel, Kattestaart, Harig wilgenroosje, Wilgenroosje, Akkermelkdistel, Watermunt, Grote Lisdodde, Moerasspirea en Wolfspoot.
Vogels: Aalscholver, Kapmeeuw (ook nog broedende vogels in de polder), Mantelmeeuw, Visdief, Bruine kiekendief, Torenavalk, Rietzanger, Bosrietzanger, Kleine karekiet, Rietgors, Kempahaan (m. en vr.), Fuut (met jongen), Dodaars (met jongen), Nijlgans (met jongen), Canadese gans (met jongen), Kuifeend, Smient, Bergeend, Meerkoet, Huiszwaluw, Oeverzwaluw, Boerenzwaluw en Gierzwaluw.
Vlinders: Citroen (vlak boven het water op het meer), Kleine vos, Atalanta, Koolwitje.

Aan het eind van de tocht deden velen nog even het leuke restaurant aan bij het haventje. In de tuin fladderden enkele Koevink mannetjes.

Verslag door Leo Stockmann

De Vlinderwerkgroep en de Districtsdag

De Vlinderwerkgroep van de beide IVN-afdelingen Vries en Eelde/Paterswolde bestaat uit enkele actieve IVN-leden die zich inzetten voor het wel en wee van de vlinders. Tevens gaan ze elk seizoen vlinders tellen. Dat doet de één alleen in zijn of haar eigen tuin en de ander doet uitgebreider inventarisatieonderzoek in een door de Vlinderwerkgroep Drenthe aangewezen gebied. De ene keer worden alle voorkomende vlinders genoteerd, de andere keer betreft het een specifieke vlinder (project gentiaanblauwtje).

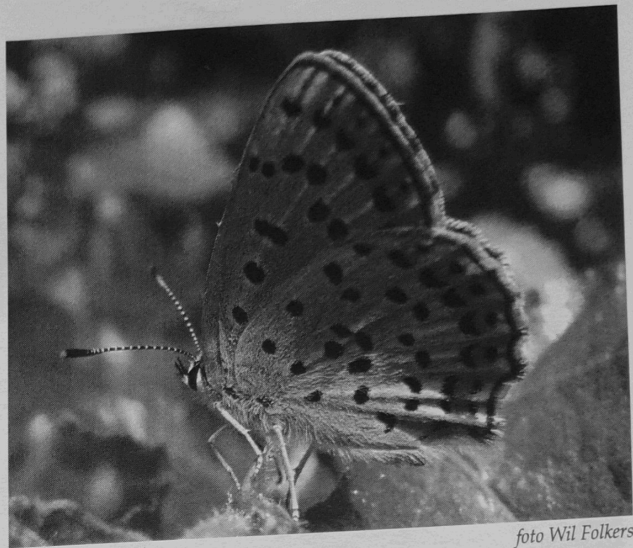
De Districtsdag is bedoeld om contacten te leggen en ervaringen uit te wisselen tussen bestuursleden van alle afdelingen in de provincie Drenthe. Ook werkgroepleden kunnen deelnemen.

Het onderwerp van deze jaarlijkse districtsdag op 26 augustus jl. was: 'Veentjes voor veenvlinders'.

Landkaartje

foto Wil Folkers

Bruine vuurvlinder

foto Wil Folkers

Pauline Arends, boswachter bij Staatsbosbeheer heeft dit met een presentatie toegelicht. Er vliegen ongeveer 45 soorten dagvlinders in Drenthe. Daarvan zijn er drie soorten die specifiek zijn voor veentjes. Het gaat om de veenbesparelmoervlinder, het veenbesblauwtje en het veenhooibeestje. Pauline heeft, met medewerking van veel vrijwilligers, het afgelopen jaar 400 van de 600 veentjes in Drenthe beoordeeld op de aanwezigheid van deze vlinders. De veentjes zijn tevens beoordeeld op de geschiktheid voor veenvlinders. Welke waardplanten voor welke vlinder er voor komt. Zo wil het veenhooibeestje haar eitjes afzetten op éénarig wollegras, waarbij minimaal 1% van het terrein bedekt moet zijn met wollegras en deze plant ook nog eens tevens in polvorm moet voor komen. Zo zijn er ook algemene voorwaarden die voor alledrie de vlinders gelden. Dan noemt zij o.a. de hydrologievoorwaarden, de vermestingsgraad, zijn er hoogveenbulten aanwezig en hoeveel nectar is er te vinden. Door ter plekke de situatie

van de veentjes met Pauline te bekijken, werd het ons duidelijk hoe nauwkeurig alle voorwaarden aanwezig moeten zijn en hoe kwetsbaar een veentje kan zijn.

Alle resultaten van haar onderzoek zijn vastgelegd in het rapport: 'Kansen voor bescherming van veenvlinders in Drenthe'.

Oranje zandoogje

foto Wil Folkers

En dan onze veentjes bij Vries en Eelde/Paterswolde: wie gaat de eerste veenvlinder (weer)zien? De werkgroepen Landschapsbeheer werken hard om ons deze vlinders terug te geven. Dat het nog wel even kan duren kunt u concluderen als u het rapport hebt gelezen. Eerst maar genieten van terugkomend veenmos.

Het rapport is te lenen bij de Vlinderwerkgroep (0592 291205).

Janny Roesink

Vlinderexcursie Oudemolen op 13 augustus

Excursieverslag

Het was zonnig weer en er was geen wind. Korte mouwenweer. Om half een waren 16 personen (12 vrouwen, 4 mannen) aanwezig bij het witte bruggetje over de Drentsche Aa bij Oudemolen. Anneke Palthe (vlinderwerkgroep) en Jacob de Bruin (werkzaam bij Natuurmonumenten) waren erbij om de groep rond te leiden door het gebied van Staatsbosbeheer. Alle graslanden langs de Aa waren een tijdje geleden al gemaaid en gehooïd. Voor vlinders was daar nauwelijks meer nectar te halen. Her en der stond wel weer Vertakte leeuwentand in bloei. Langs de rand van de Aa was nog een strookje ongemaaid en bloeiden er o.a. Moerasrolklaver, Wilde bertram, Grote ratelaar, Kattenstaart, Vlasleeuwenbek. In het bezochte gebied liggen ook enkele heideterreintjes, met o.a. Struikheide, Dopheide, wat Tormentil, Pijpestrootje, Zonnedauw en wat zeggesoorten. Ook houtsingels en stukjes bos, en regelmatig Braam. Een deel van de vruchten was rijp en dat kwam enkele van ons goed uit. Het aantal soorten en het aantal exemplaren viel mij niet mee, maar de leiders van de excursie vonden dat het naar gelang de omstandigheden toch wel best aardig was. Half augustus is voor meerdere soorten niet meer een optimale vliegtijd, de laatste tijd had het nogal heftig geregend, en er was al gemaaid. We zagen negen soorten: Icarusblauwtje, Kleine vuurvlinder (op de hei), Bruine vuurvlinder (op de hei), Bruin zandoogje, Bont zandoogje, Citroenvlinder, Klein koolwitje, Klein geaderd witje (in paring) en Kleine vos. Behalve vlinders zagen we ook enkele libellen en enkele exemplaren boven de Kleine egelskop in de Aa rondfladderden. Begin volgend jaar gaat er een vlinderexcursus van start. Houd Groen in de gaten. De vlinderwerkgroep kan best uitbreiding gebruiken bij haar inventarisatiewerk.

Leo Stockmann

Aanleg van een Vlindertuin door Joop Verburg

Woensdag 13 december 2006

Wanneer u dit leest is waarschijnlijk heel veel meer bekend over de aan te leggen vlindertuin in Eelde. De IVN afdelingen en de vlinderwerkgroep van de twee afdelingen willen iedereen graag een zo goed en breed mogelijke kennis meegeven om hier straks mee aan de slag te gaan en natuurlijk van te kunnen genieten. Kennis leidt tot herkennen. De reden om deze winter extra aandacht te schenken aan de vlinders door middel van lezingen. De vlinderactiviteiten voor het voorjaar en de zomer 2007 leest u in het volgende 'Groentje'.

Joop Verburg heeft een aantal jaren geleden samen met o.a. het IVN een vlindertuin aangelegd in Zuidwolde. Hij wil zijn ervaring graag aan ons overdragen. Deze avond zal hij vertellen over de inrichting van de tuin, over de plantenkeuze die ze gemaakt hebben en bovendien over het zo belangrijk onderhoud van de tuin. Verder laat hij ons zien welke vlinders hier in Drenthe voorkomen en we kunnen verwachten. In de zomer van 2007 brengen we een bezoek aan de tuin in Zuidwolde.

De lezing vindt plaats in Dorpshuis 'De Pan' achter de Dorpskerk in Vries;
aanvang 20.00 uur.

Voor informatie kunt u bellen met Janny Roesink: 0592 291205

Het bos van landgoed Bosch en Vaart

In de winter van 2003 op 2004 werd bij Bosch en Vaart opnieuw een bos aangelegd. Hoewel de meeste mensen de Theekoepel vooraan de Groningerstraat (tussen Vries en De Punt) kennen te midden van graan, suikerbieten of aardappels is er op deze plaats in het verleden altijd bos geweest. Nu 3 jaar later is het prachtig om te zien hoe al die verschillende bomen en struiken zich ontwikkeld hebben. Er is veel werk verzet om het zover te krijgen.

<p>Villa Kakelbont</p> <p>Paterswâlde</p> <p>bijzondere winkel (500m2) bloemen, woon- en tuindecoraties</p> <p>Hoopweg 661 - tel. 050-3096502 www.villakakelbont-paterswâlde.nl</p> <p>organisator bij Florap</p>	<p>"Florahof" Tuincentrum H. Ubels en Zn</p> <p>Aangesloten bij de Vereniging van hoveniers en groenvoorzieners</p> <p>Tuinaanleg Beplanting Onderhoud</p> <p>T.W. Ubels</p> <p>Burg. Legroweg 34 9761 TC Eelde</p> <p>Tel: 050 - 309 47 56 fax: 050 - 309 52 36 e-mail: info@tuincentrum_florahof.nl</p>
<p>NIET NIEUW DESIGN</p> <p>Tweede hands design meubelen</p> <p>Exposities</p> <p>Handelsweg 20 Tynaarlo Tel. 0592-545554</p> <p>www.nietnieuwdesign.nl</p>	

(uitneembare middenpagina)

**PROGRAMMAOVERZICHT IVN AFDELINGEN
EELDE-PATERSWOLDE EN VRIES
2006 - 2007**

(voor details zie informatie op p. 5 - 10)

- Zat 28 okt: **Leo neemt ons in de nacht bij de hand.**
Vertrek: 21.30 uur vanaf het Loughoes bij de Eelder kerk.
Aanmelding bij Leo Stockmann, tel. 050-3095304.
- zat 4 nov: **Nationale natuurwerkdag Eelde-Paterswolde.**
Van 9.30 uur tot 13.00 uur. Zorg voor geschikte kleding en
stevig schoeisel.
Aanmelding en info: Cor Kerstens, tel. 050-3093373.
- zat 4 nov: **Nationale natuurwerkdag Vries.**
Van 9.30 uur tot ong. 15.00 uur.
Aanmelding Maarten Koomen, tel. 0592-544100.
- do 30 nov: **Lezing Namibië/Botswana door Anne van der Zijpp.**
Aanvang 20.00 uur in de vergaderruimte van de
Kijkboerderij aan de Helmerdijk.
- wo 13 dec: **Aanleg van een Vlindertuin door Joop Verburg.**
Dorpshuis 'De Pan' achter de Dorpskerk in Vries.
Aanvang 20.00 uur. Info: Janny Roesink, tel. 0592-291205.
- wo 27 dec: **Snertwandeling Eelde-Paterswolde.**
Zie *Dorpsklanken* en *Vriezer Post* voor verdere informatie
over plaats en tijd van vertrek.
- do 28 dec: **Snertwandeling Vries.**
Vertrek om 10.00 uur vanaf café Brinkman, Norgerweg 154,
Yde. Tijdig opgeven bij J. Fekkes, tel. 0592-541322 of
Wil Folkers, tel. 0592-542732.

- di 23 jan: **Lezing door Koen Vogd over kerkuilen.**
Dorpshuis 'De Pan' achter de Dorpskerk in Vries.
Aanvang 20.00 uur.
- wo 21 febr: **Lezing door Geert de Vries.**
Dorpshuis 'De Pan' achter de Dorpskerk in Vries.
Aanvang 20.00 uur. Info: Janny Roesink, tel. 0592-291205.
- di 20 mrt: **Jaarvergadering IVN Eelde -Paterswolde.**
Aanvang om 19.30 uur in de vergaderruimte van de
Kijkboerderij aan de Helmerdijk.
Aansluitend dialezing over bomen en struiken door de
Meindert van Nieff.
- di 20 mrt: **Jaarvergadering IVN Vries.**
Aansluitend een diavertoning van Jan Menzinga.
Aanvang 19.30 uur in Dorpshuis 'De Pan'.
- wo 4 april: **Korte vlinderkursus door Minko van Veen.**
Plaats en tijd vindt u in het volgende nummer van *Groen*.
Info: Janny Roesink, tel. 0592-291205.

De eerste winter verzopen de bomen bijna en werden met de hand honderden meters goot gegraven. In de voorbijaande zomers werden via meer dan een kilometer brandslang duizenden liters water over de bomen verdeeld.
En dan maar niet te spreken over de voortdurende strijd tegen zuring, distels en brandnetels.
Vooral toen de boompjes nog klein waren is het een strijd geweest om de koppen er boven te houden. En dan die schattige woelmuizen die de nodige boompjes afgeknaagd hebben. Nee, geen konijnen of hazen, die waren in de pot terecht gekomen.

<p><i>Henk van de Bult</i></p> <p>uw Tweewieler-Specialist</p> <p>Hoofdweg 65a 9761 EB EELDE tel. 050 - 309 65 06</p> <p>Dealer van AGU • MERIDA • BATAVUS</p>	<p>HOVERNIEBSBEDRIJF/ TUINCENTRUM</p> <p>Fa. W. RUTGERS</p> <p>Hoofdweg 242 Paterswolde tel. 050 - 309 17 49</p> <p>STERK IN HET GROENE WERK</p> <ul style="list-style-type: none"> • Voor al uw kamer- en tuinplanten • Levering van alle soorten bloemwerken
<p>E. ROLFES</p> <p>Ruime sortering: Hengelsport - Voeders - Zaden Dierbenodigdheden Laarzen Wietzes klompen, enz.</p> <p>Hoofdweg 176, Paterswolde tel. 050 - 309 24 91</p>	<p>ACTUELE BRILMODE VAKKUNDIGE OOGMETING CONTACTLENZEN EN EEN PERFECTE SERVICE IS VOOR ONS VANZELFSPREKEND</p> <p>EFFING</p> <p>OPTIEK</p> <p>HOOFDWEG 179 B PATERSWOLDE TEL. 050 - 309 18 88</p>

30

Lieden die menen dat onderhoud van een jong bos niet veel voorstelt zitten er toch echt naast.

De komende jaren zal er aan uitdunning van het bos gewerkt gaan worden en zo blijven we bezig. Voordeel van al deze activiteiten is o.a. dat je je nooit verveelt en lichamelijk altijd in de weer bent.

Aardig om te weten dat we via het nieuwe bos ruim 1000 ton CO₂ vastleggen, dus wanneer wij in ons autootje rijden voelen we ons iets minder schuldig.

Er zijn meer dan 26000 bomen en struiken geplant en de uitval is gering. Voor de echte kenners volgt hierna een opsomming van de verschillende soorten bomen en struiken:

berk, zomereik, noorse esdoorn, beuk, tamme kastanje, Amerikaanse eik, watercipres, reuzen levensboom, zoete kers, rode beuk, hopbeuk, nordmanspar, mammoet boom, japanse esdoorn, sering, gele kornoelje, boeren jasmijn, witte beuk, rode esdoorn, hemlockspar, robinia, hulst, blauwspaar, etc., etc.

In het totaal is er ruim 5 ha. met bos ingeplant. Geen saai bos want het plan is opgebouwd aan de hand van zichtlijnen, waterpartijen en slingerpaden. Het bos is openbaar, dus kom eens kijken en wellicht ben je zo enthousiast dat je af en toe ook de handen uit de mouwen wilt steken

Vries, Greet en Pieter Battjes.

31

Werkgroep Landschapsbeheer Vries

We zijn weer begonnen.

Het vrijwilligerswerk in het Holtveen (tussen Donderen en Burne) is weer gestart op 23 september j.l. De leden van de werkgroep Landschapsbeheer IVN Vries hebben de eerste berken alweer geveld. Dit vermeld ik nu al enkele jaren en het is nauwelijks nieuws.

Gelukkig zijn er nog andere feiten te vermelden anders zou het wel erg saai worden. Zo is nu duidelijk zichtbaar dat ons werk in de afgelopen jaren niet voor niets is geweest. Het veentje maakte een paar jaar geleden een sombere, naargeestige indruk. Een dicht berkenbos ontnam het zicht op het water. Dat is nu veranderd, het is een mooi, open gebied aan het worden.

Uit kadasterkaarten is ons gebleken dat er een pad moet hebben gelopen door het veentje. Met enige fantasie is er nog wel wat van terug te vinden. Het plan is om meer aandacht aan het pad te gaan besteden. De gemeente Tynaarlo, eigenaar van het pad, is op de hoogte gesteld en verder is er contact geweest met de BOKD (Vereniging Brede Overleggroep Kleine Dorpen in Drenthe). Dat laatste met het oog op herziening van de Knapzakroute Donderen.

Behalve dat we zagen en snoeien maken we weer gebruik van een handlier. Daarmee trekken we waterwilg met wortelpakketten en al op de kant. Deze wilgen proberen steeds verder het open water in te groeien, totdat dit zal zijn verdwenen. Alleen snoeien helpt niet.

Mogelijk gaan we dit seizoen ook nog aan de slag in het Kostverlorenveen, onze eerdere stek. Dat veentje ligt dichtbij het Holtveen. Na zo'n jaar of acht is te zien dat de zaailingen van de berken hier weer duidelijk aanwezig zijn. Natuurlijke begrazing ontbreekt. Een enkele ree pakt wel eens een groen blaadje, maar dat is niet genoeg. We zullen er weer wat aan moeten doen.

Heel bijzonder in dit veentje is dat er een mini heideveld is ontstaan. Het staat volop in bloei.

Drie jaar geleden is met veel moeite een stukje geplagd en het is niet voor niets geweest. Vorig jaar waren er al heideplanten gesignaleerd en dat heeft ons ertoe gebracht om wéér een stukje te plaggen maar dit is nu nog kale grond. Misschien dit seizoen nog een stukje, het heeft resultaat!

Nadat we een jaar hadden overgeslagen is afgelopen zomer de flora van beide veentjes weer geïnventariseerd door Bert Warners. Het is nog niet bekend of er belangrijke veranderingen hebben plaatsgevonden of het moet zo zijn dat in het Kostverlorenveen een waterlelie in bloei staat.....

Zoals altijd ook nu weer de vraag: belangstelling om eens met de werkgroep kennis te maken? Bel me dan even voor een afspraak: (0592) 544100.

We hebben weer een seizoensprogramma opgesteld met zaterdagen en woensdagen waarop we actief zullen zijn.

De drie dames en de zeven heren of zo u wilt de drie vrouwen en de zeven mannen kunnen zeker nog versterking gebruiken. Van harte welkom.

Maarten Koomen

04.05.06

4 mei 2006

Op die datum is Dick van Sloten op 56 jarige leeftijd plotseling overleden. Hij was een gewaardeerd lid van de werkgroep Landschapsbeheer IVN Vries.

Hij maakte vanaf februari 2000 deel uit van deze groep vrijwilligers. Samen met hem bereidde ik de werkzaamheden voor en samen begeleidden we de uitvoering ervan zonder echter aan de kant te blijven staan bij het snoeien, zagen, knippen en afvoeren van snoeihout en boomstammen.

Op 1 november 2003 werd de Landelijke Natuurwerkdag georganiseerd in

het Holtveen even ten westen van Vries. Dit veen moest nodig worden aangepakt, want het dreigde een dicht berkenbos te worden. Ook op de Natuurwerkdagen in 2004 en 2005 is er hier door vrijwilligers veel werk verzet.

Dick realiseerde zich dat als er alleen op Natuurwerkdagen gewerkt zou worden het nog jaren zou duren voordat het veentje weer het open karakter zou hebben van vroeger jaren. Hij heeft toen na overleg met Staatsbosbeheer het initiatief genomen om individueel aan de slag te gaan. Vaak wel 3 dagen per week en daarbij vaak geassisteerd door 1, 2 of 3 vrijwilligers.

Ondanks deze bezigheden is hij de werkgroep Landschapsbeheer niet ontrouw geworden. Deze groep werkt in andere veentjes.

Rondom het Holtveen stond niet alleen lichte opslag maar er groeiden tevens zwaardere bomen. Inmiddels had hij een kettingzaag 'geregeld'. In het gebruik daarvan raakte hij zeer bedreven; het werktempo werd drastisch opgevoerd.

In maart j.l. was de klus zo goed als klaar. Er bleef nog wat werk over voor vrijwilligers op de Landelijke Natuurwerkdag op 4 november 2006.

Het veentje ziet er nu uit zoals het er waarschijnlijk ook in de twintiger jaren van de vorige eeuw heeft uitgezien. Een ansichtkaart uit die tijd geeft duidelijk het open karakter aan.

Dick heeft het resultaat van zijn inspanningen dus nog mogen aanschouwen. Hij ontving waardeerende woorden van passerende wandelaars. Unaniem was men van mening dat het opschonen van het veentje een mooie aanwinst is voor Vries en omgeving.

Tijdens de Natuurwerkdag in 2005 is een bankje geplaatst. Als eerbetoon aan hem is hierop kortgeleden een koperen plaatje aangebracht. Daarop staat: Dick van Sloten.

Het is een blijvende herinnering aan iemand die zich op bijzondere wijze heeft ingezet voor de 'groene sector'. Een blijvende herinnering voor in de eerste plaats zijn vrouw Adri, kinderen en kleinkind. Maar ook voor de leden van de werkgroep en alle anderen die hem van nabij hebben meegemaakt.

Maarten Koomen

Op zoek naar de Leijenloop (2)

De noordelijke verkenning op woensdag 11 januari 2006

Sinds haar oprichting in december 2001 is de Werkgroep Natuurlijke Historie van Stichting Ol Eel bezig met de voorbereidingen van een boekwerk over de natuurlijke geschiedenis van de voormalige gemeente Eelde. Alle leden zijn tevens lid van de Afdeling Eelde-Paterswolde van het IVN; er bestaat een duidelijke wisselwerking. In het kader van het zichzelf gestelde doel hebben zich vanaf 2002 allerlei zaken voorgedaan: vergaderingen (elke maand), lezingen (gemiddeld drie per jaar), besprekingen met derden (regelmatig) en verkenningen binnen de voormalige gemeentegrenzen.

Begin januari 2006 betrof dit een tweetal 'expedities' m.b.t. de Leijenloop, een kleine stroom ten westen en noorden van Paterswolde. Op woensdag 4 januari togen Johannes (Joop) Arends, Ynze de Boer en Cathrinus Schaafsma naar de ingang van De Braak voor de zuidelijke verkenning. Hiervan is reeds verslag uitgebracht in het voorjaarnummer van *Groen* (blz. 45-48). Precies een week later voerden de drie werkgroepleden een tweede -noordelijke- verkenning uit, nu vanuit Onlandseweg 33, de woning van Joop Arends.

In dit laatste huis aan de doodlopende Onlandseweg worden ook nu eerst (de) kaarten bestudeerd. Joop heeft in de loop der jaren heel wat materiaal over het stroompje vergaard. Het is het resultaat van zijn contacten met *Natuurmonumenten*, Waterschap Eelderwolder-polder, Gemeente Eelde en Provincie Drenthe aangaande de wateroverlast van de Leijenloop op het terrein van de azaleakwekerij en het onderhoud ervan ten westen en noorden van het Kluivingsbos. Voor de anderen nieuw zijn bijv. de gedetailleerde hoogtekaarten van het gebied tussen Boterdijk, Schelfhorst, Elsburger Onland en Paterswoldsemeer.

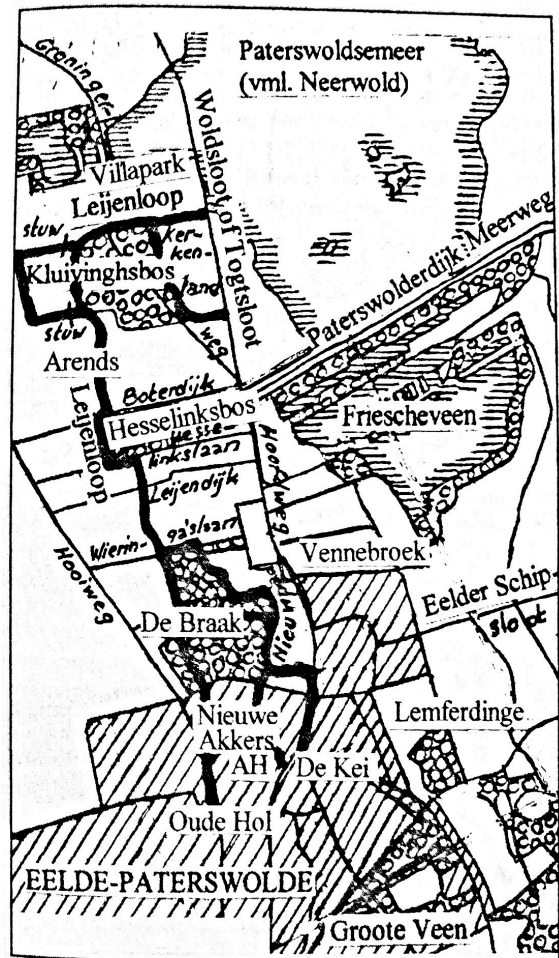
Daarna worden de regenkleding en laarzen aangetrokken, want het regent gestaag, en lopen we naar de loop. Even later staan wij aan de zuidwestkant van het Kluivingsbos bij het punt, waar de nieuwe bedding begint; daarin is een stuw gebouwd. De bypass is aangelegd rondom het perceel weiland, dat aan het Kluivingsbos grenst. Hij ziet er rationeel, doch

fantasieloos uit. Kaarsrecht gaat hij eerst west-, dan noord- en tenslotte oostwaarts. Ten noordwesten van het bos komen oude en nieuwe bedding weer bij elkaar. Daarna gaan ze als één geheel langs de weg Schelhorst richting Groningerweg. Vlak vóór die weg ligt in de loop een tweede stuw.

De bypass was nodig om de kwekerij te ontlasten van overtollig water, deels veroorzaakt door de smalle bedding langs de zoom van het Kluivingsbos. Die is hier flink dichtgegroeid; sommige bomen staan eerder in het riviertje dan op de wal! Stevige wortels zijn verder ook obstakels van betekenis. Dit ondanks het feit, dat de plaatselijke IVN-afdeling hier in het najaar van 2003 een schoonmaakbeurt heeft verricht. Maar er gloort hoop, want Jooop Arends vertelt, dat er redding op komst is. Zijn partner Tineke Roelfsema heeft van familie een geldsom gekregen voor haar 80-ste verjaardag. Dat bedrag schenkt zij vervolgens aan *Natuurmonumenten*. Deze vereniging zal daarop met groot materieel de oorspronkelijke bedding uitdiepen en (wat) verbreden. Ynze, Jooop en ik vervolgen onze 'expeditie' over de weg Schelhorst, die in de volksmond eerder Schelhorst(er)weg heet. Tussen weg en bos stroomt de Leijenloop richting Groningerweg, zoals al eerder werd opgemerkt. Jooop verhaalt, dat het water vroeger ook wel richting Elsburger Onland werd afgevoerd, maar dat *Natuurmonumenten* en Stichting Elsburger Onland oftewel Schoutestichting (eigenares Elsburger Onland alias 'Schoute(n)meertje') hiermee niet blij waren. In de duiker, waardoor het water afvloeide, werd door de twee laatsten telkens een 'muurtje' gemetseld om daarna door de firma Arends e.a. weer te worden afgebroken...

Dit had direct te maken met de afvloeiingsproblematiek onder de Groningerweg door. De afwatering alhier was lang niet altijd ideaal. En de vissen hebben last van de stuw, want zij kunnen hier moeilijk tot niet stroomopwaarts zwemmen. 'Ik zet ze regelmatig met bakken vol over', aldus Jooop Arends. De afwatering schijnt momenteel e.e.a. wel weer goed te gaan; de duiker onder de weg door ligt er zo te zien gezond bij.

We steken de Groningerweg over en aanschouwen de Leijenloop ten zuiden van het zgn. Villapark. Achter de huizen aan de zuidzijde van de Meerkoetlaan is de stroom op haar breedst, zeker 4 meter. Roeiboten geven

aan, dat dit stuk als vaarweg van de tuinen naar het Paterswoldsemeer wordt gebruikt. De monding van de Leijenloop in het meer is breed en wijds, een mooi gezicht. Eindpunt van de tocht, zowel die van de loop en de onze, zou men kunnen zeggen. Maar wij zijn er nog lang niet...

Het is n.l. overduidelijk, dat dit stuk naar het meer handgemaakt is, dus kunstmatig is aangelegd. Waar is hier derhalve de oorspronkelijk loop? Ik zelf heb op de minuutplan van 1832 (lees: 1818-1824) ontwaard, dat de oostkant van het Kluivingsbos, grenzend aan het Kerkenland tussen bos en meer, een kronkelende zijde is met duidelijke lussen. Hier stroomde de stroom dus eerst en kwam uit in de Woldslot, de grensloop tussen Drenthe en Groningen (provincies) en Eelde en Haren (gemeenten). Beide watertjes liggen hier nog altijd, van elkaar gescheiden door een dam. Langs de m.o.m. noordwaarts lopende grensloop ontsluit de weg Paterswoldsemeer W.Z. de huizenrij aan het meer, op Harener grondgebied gelegen. Aan het eind van deze reeks treffen wij de 'omgekeerde wereld' aan: de Woldslot stroomt hier in de Leijenloop, vlak voordat deze het meer induikt.

Wij volgen de mijns inziens oude monding vanuit het oostelijk deel van het Kluivingsbos en steken daarna het weggetje over, dat loopt van de Groningerweg naar Paterswoldsemeer W.Z.; officieel heet dit pad Paterswolde (zie bordje vooraan de weg). Door het gebied achter het aloude Familiehôtel (nu Golden Tulip Paterswolde-Groningen geheten) bereiken wij weer de Groningerweg, steken deze over en lopen langs het fietspad aan de zuidzijde van het westelijk stuk Kluivingsbos terug naar Onlandseweg 33. Na een korte pauze verkennen we het ontbrekende stuk tussen De Braak en Kluivingsbos, het tweede gedeelte van onze tweede verkenning.

We lopen de Onlandseweg af en werpen daarbij steeds een blik naar rechts. Dat doen wij eerder om te ontdekken, hoe lang de weg wel niet is, die de Leijenloop ondergronds op de kwekerij van Arends aflegt, dan om iets van de loop zelf te zien. De buisleiding is, aldus Joop, 110 meter lang. De bedding is pas weer goed zichtbaar tussen de panden 35 en 37 aan de Boterdijk, richting noord. Hier geeft het stroompje nog echt de indruk dat ook te zijn, smal tussen vrij hoge wanden. D.m.v. een duiker komt het

vanuit het westen langs het Hesselinksbos 'aanzetten'. Het regent nog steeds, als wij hier het loopje in ogenschouw nemen. Eigenlijk is dat op dat moment juist erg toepasselijk...! Want bij nat weer ziet men in het verlengde van de duiker zuidwaarts in het Hesselinksbos een breed spoor water in het dorre bladerdek liggen: de oorspronkelijke bedding van het riviertje.

Dit kunnen we terug volgen tot een andere duiker, die onder de Hesselinkslaant doorloopt. Vroeger liep de Leijenloop hier dus door het bos, van (nu) de ene duiker naar (nu) de andere, van Hesselinkslaant tot Boterdijk. Op die vroegere route ligt nu de meest zuidelijke vijver, in het zuidwesten van het Hesselinksbos. De kaart van 1832 geeft precies die oude waterweg weer. Later heeft men de loop verlegd, om het bos heen, ook al als een 'bijpas'. De zuidelijke duiker kan Joop Arends al beschrijven, voordat hij deze heeft gezien: opgebouwd van beton en bakstenen. Als jongen pionierde hij al in dit gebied. En hij geeft met zijn voeten aan, waar de vroegere bedding gelopen heeft. De grond is daar beduidend zachter dan ter weerszijden ervan.

Wij staan dus aan de zuidkant van het Hesselinksbos en kijken zuidwaarts, over het land heen. We ontwaren tuinbouwgrond en weiden tussen de Hesselinkslaant, waarop wij staan, en De Braak, een achtergrond van bomen in de nabije verte. De vlakte wordt van west naar oost, van de Hooi- tot de Hoofdweg, doorsneden door een houtwal, het restant van de Leijendijk, ooit een openbare zandweg. En voor onze voeten doorsnijdt een ander fenomeen diezelfde rurale vlakte van noord naar zuid, eerder van zuid naar noord. Dat is dus de Leijenloop, die zich al eeuwenlang hier een weg heeft gebaand van de Nieuwe Akkers naar het noorden. De veldnamenkaart van Eelde geeft aan, dat de landerijen ter weerszijden van de Wieringa'slaant tezamen Leijen heten, die tussen Leijendijk en Hesselinkslaant Leijenkamp. Kleine percelen aan de zuidzijde van de dijk, links en rechts van de loop, heten resp. Lege Leijen en De Leijen. Helaas vermeldt M. Schönfeld in zijn 'Veldnamen in Nederland' niet, wat Leijen(-) precies betekent. Ook Van Dale helpt ons niet ver(der): lei (-) heeft vele betekenissen.

De vraag blijft, of deze piepkleine rivier eertijds naar het Neerwold, het latere Paterswoldsemeer, dan wel naar het Elsburger Onland of het Eelderdiep afvloeide. De benedenloop ervan richting meer is duidelijk te recht en te breed om een natuurlijke te zijn. En volgens Arends ligt het Kerkenland te hoog om het stroompje langs de ooststrand van het Kluivingsbos naar de Woldsloot te laten lopen. Zijns inziens moet men eerder de andere kant opkijken. Zijn ervaringen met de afwatering richting Elsburger Onland staven hem hierin. Dat de Leijenloop in vroeger tijd uitkwam in het Eelderdiep lijkt eveneens aannemelijk, maar helaas, de Franse kaarten van 1811 geven geen enkele houvast. En zo blijft de Leijenloop een wonderlijke loop in en met de lokale geschiedenis houden!

Cathrinus Schaafsma (met dank aan Joop Arends)

Geraadpleegde literatuur

- * ANWB Topografische Atlas Drenthe 1:25.000. Den Haag, ANWB / Bart Bennis, 2004.
- * Documentatiemateriaal Azaleakwekerij Arends, Fa. B. Arends en Zn, 1977-2006.
- * Leijenloopje dankzij gulle geefster hersteld. Dorpsklanken, woensdag 1 februari 2006.
- Schaafsma, C., De Leijenloop in Paterswolde; een bundel artikelen en gedichten over een lokaal rivierviertje. Eelde, CS, mei 2006.
- Schaafsma, C., De Leijenloop, een rivierviertje achter Noordwijk. De Noordwijk Courier 7 (2006) nr. 18, blz. 27-31.
- Schaafsma, C., Veldnamen in Eelde; VI: Paterswolde (Sectie B). OI Eel-Kontakt 4 (1993) nr.1, januari., blz. 6-7.
- * Schaafsma, Cathrinus, Leijenloop, een piepkleine rivier in Paterswolde. Kontakt 17 (2006) nr. 2, mei, blz. x-y.
- * Schaafsma, Cathrinus, Op zoek naar de Leijenloop (1). De zuidelijke verkenning op woensdag 4 januari 2006. *Groen* (2006) nr. 46, voorjaar, blz. 45-48. Inclusief Geraadpleegde literatuur van de auteur (blz. 47) en overige bronnen (blz. 48).
- * Schönfeld, M., Veldnamen in Nederland. Amsterdam, Noord-Hollandse Uitgevers Maatschappij, 1950.

Planten- en vogelexcursie Eelder- en Peizermaden op 27 mei 2006. IVN Eelde-Paterswolde.

(Verslag door Leo Stockmann)

De zes deelnemers en de gids van *Natuurmonumenten*, Roel Douwes, boften met het onverwacht droge en vrij zachte weer.

Om negen uur fietsten we bij het Loughoes weg, naar de kijkboerderij van *Natuurmonumenten* Het Hooge Veld. Vandaar via het brede zandpad in noordelijke richting langs de Eekhof naar de brug over het Eelderdiep. Het zandpad heeft botanisch aardige bermen met soorten als Ruige zegge, Hazezegge, Gewoon reukgras, Duizendblad (bloeiende nog niet), Gewone veldbies, St. Janskruid, Blauwe knoop (bloeiende nog niet), Schapezuring, Gewone of Grote wederik (bloeiende nog niet), Smalle weegbree en Rood zwenkgras. Geelbloemige wederiken hebben een aparte relatie met slobkousbijen. Zie hiervoor de Oecologische Flora, deel 3, blz. 65. In een slootje stond Lidsteng. De slootkanten waren een combinatie van wit, Fluitekruid, en rood, Dagkoekoeksbloem.

Meerdere percelen zijn aan het verruigen vanwege het beheer door *Natuurmonumenten*. Maar in die ruigten van Fluitekruid, Pitrus, Grote vossesstaart, Ridderzuring e.a. voelen meerdere zangvogelsoorten zich best thuis. We stopten, en binnen een straal van zo'n 100 m. zagen en / of hoorden we: Bosrietzanger, Sprinkhaanzanger, Witgesterde blauwborst, Kneu, Rietgors, Paapje, Veldleeuwerik, Graspieper en Grasmus. Ongelooflijk.

Op de brug over het Eelderdiep vertelde Roel ons over de ontwikkelingen van het Eelder- en Peizermadengebied. Het noordelijk deel is aangewezen als een waterbergingsgebied. *Natuurmonumenten* heeft grootse plannen. De waterstand zal omhoog gaan. Er zal meer moeras komen en meer ruigte (hoge gras- en zeggevegetaties). Grote grazers zullen het gebied blijven beïnvloeden. Kwetterende Boerenzwaluwen en een Kwartel, roepend vanuit de ruigte, zeiden ons dat ze wel accoord konden gaa. We gingen verder naar het Beeld, een zandkopje met houtsingels. Vroeger stond er een boerderij. In de jaren zestig zijn bij een ruilverkaveling de singels op suggestie van landschapsarchitect Harry de Vroome aangelegd. We hoorden Fitis, Vink en Boompieper.

Van het Beeld verder naar het noorden door velden vol roodbruin bloeiende Veldzuring en Gele boterbloemen, en zo hier en daar een Pitrusveld. En borders van Fluitekruid. Wat een sfeer gaat er van zo'n kleurenpalet uit! Er zong een Kleine karekiet. Een paar Grutto's alarmeerden fel, zij zullen jongen hebben gehad. In een perceeltje plas-dras, vlakbij de Zanddijk zagen we nog meer Grutto's. Een paar mannetjes waren aan het bakkeleien, en er liep ook een enkele weken oud jong. Inmiddels hadden we ook al Wulpen gezien en gehoord, meerdere Veldleeuweriken en een Tureluur.

Op excursie in de Maden

foto Ynze de Boer

Op de Zanddijk gingen we westwaarts en kruisten de Gouw (waterloop). In deze omgeving liggen botanisch bijzondere perceeltjes, waaronder het landje van Gunster. In 2004 en 2005 zijn we daar al eens met een IVN-excursie geweest. Nu gingen we verder de Zanddijk over om tenslotte het fietspad richting Peize te nemen. In dit deel van de Broekenweering liggen

meerdere botanisch erg interessante moerasbosjes en schraalgraslandjes (trilveen) van Staatsbosbeheer. Hier loopt ook de Nieuwe sloot. Eveneens in 2004 zijn we hier met een excursie geweest, zie verslag in *Groen*, herfst 2004.

Soorten aan de rand van een moerasbosje: Wijfjesvaren, Moerasstreepzaad (!), Framboos, Bosgiestgras, Gele lis en Hennegras. Vanuit de bosjes zongen: Koekoek, Boompieper, Zwartkop, Zanglijster, Winterkoning, Vink en Fitis. We hoorden jongen van een Grote bonte specht schreeuwen, en een Buizerd cirkelde rond.

In de schraallandjes verbleven wij een anderhalf uur. Vele voor ons niet dagelijkse soorten kregen we te zien. Zie de lijst verderop. Vlinders en libelles waren er ook, o.a. Oranjetipjes en een Platbuiklibel.

Op de terugweg over de Zanddijk zagen we een vrouwtje Bruine kiekendief jagen en langs de Drentse dijk hoorden we nog een Kwartel, wat tot een plotselinge stop leidde. Het kon niet op vandaag.

Om half twee waren we weer in Paterswolde. Roel had zich al in de Peizermaden van ons gescheiden, hij woont in de stad.

Lijst van geziene plantensoorten in de schraallandjes:

Kruiden (incl. paardestaarten en varens)

- Brede orchis? (niet echt brede bladeren, wel gevlekt)
- Dagkoekoeksbloem
- Dotterbloem (uitgebloeid)
- Echte koekoeksbloem
- Echte valeriana
- Gele lis
- Gewone hoornbloem
- Grote ratelaar (nog weinig in bloei)
- Holpijp (plaatselijk massaal)
- Kale jonker (bijna in volle bloei)
- Kruipende boterbloem
- Kruipend zenegroen
- Moeraskartelblad (1 ex.)
- Moerasspirea (nog niet in bloei)
- Moerasvaren
- Moerasvergeet-mij-nietje

Moeraswalstro
Penningkruid
Pinksterbloem (raakte uitgebloeid)
Scherpe boterbloem
Smalle weegbree
Veldzuring
Vleeskleurige orchis ? (wel smalle bladeren, maar met vlekken)
Wateraardbei (nog niet in bloei)
Waterdriblad (nog maar een enkel plantje in bloei)
Waterviolier (in slotje)

Grassen, Zeggen, Russen e.a.

Biezeknoppen (vgl. Pitrus)
Gestreepte witbol (roze bloeiend)
Gewoon reukgras (bij kneuzing is cumarine te ruiken = caramelgeur)
Hennegras (hoog 'slap' gras)
Hoge cyperzegge (overhangende aren)
Kamgras
Liesgras (fors gras van natte voedselrijkere plekken)
Mannagrass (tengere uitgave van Liesgras)
Moeraszegge (tengere uitgave van Oeverzegge; bovenzijde blad is donker grasgroen)
Noordse zegge (lijkt op Scherpe zegge, maar stengel is minder scherp en de bloeiwijze is meer verborgen)
Oeverzegge (meestal vrij forse zegge, met breed blad, blauwgroen; erg fors ontwikkelde dwarsnerven in de onderste bladschede)
Paardehaarzegge (groeit in pollen) (tengere uitvoering van de Pluimzegge)
Pitrus
Pluimzegge (groeit in horsten)
Ruwe smele (zeer ruw, her en der een pol)
Scherpe zegge x Zwarte zegge (bastard)(beide zijden van het blad met huidmondjes)
Snavelzegge (blauwgroen, urntjes lang gesnaveld)
Scherpe zegge (tengere uitgave van Oeverzegge, bladeren donker grasgroen; erg lang schutblad)
Stijve zegge (groeit in pollen)

Veelbloemige veldbies
Veenpluis
Veenreukgras (bij kneuzing is cumarine te ruiken)
Zompzegge
Zwarte zegge

Mossen

Boompjesmos
Puntmos

Een bijzonder aanbod!

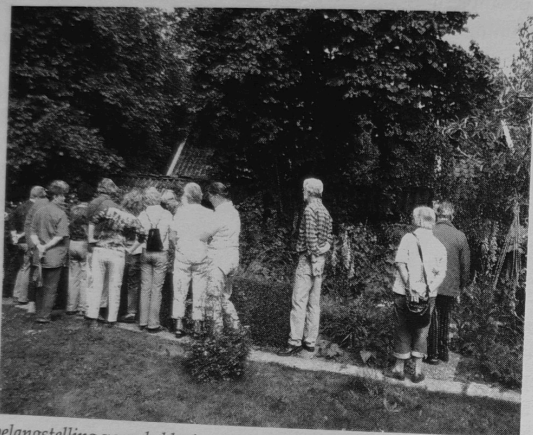
Natuurmonumenten biedt het IVN aan een stuk grond in landgoed de Duinen te gebruiken. Het is gelegen ten noorden van het nieuwe voet- en ruitpad dat vanaf de parkeerplaats van Lemferdinge naar De Duinen loopt. Een prachtige, zonnige en beschutte plek. Zo'n aanbod is bijzonder! Het biedt het IVN de mogelijkheid natuur en educatie op weer een andere manier inhoud te geven. Hoe? De gedachten gaan uit naar een vlinder-/ insectentuin. Inmiddels heeft zich een enthousiaste werkgroep gevormd die de plannen gaat uitwerken. In de toekomst zullen meer enthousiastelingen nodig zijn. U zult dus meer van ons horen. Een mooie opsteker voor ons aanstaande jubileumjaar!

Nu al belangstelling? Laat dat weten aan

Jille Eilander (tel. 3091918) of
Tineke van den Berg (tel. 3094337)

Succesvolle cursus natuurlijk tuinieren

De cursus Natuurlijk tuinieren in eigen tuin die in goede samenwerking met de afdeling Vries werd georganiseerd is een groot succes gebleken. In de ontvangstruimte van kijkboerderij 't Hoogevelde in Eelde konden Lucy Kurstjens en Heilien Tonckens de 25 cursisten vertellen en laten zien dat je eigen tuin een belangrijke stapsteen voor de natuur kan zijn. Welke

Vol belangstelling voor de bloeiende border in de tuin van cusist Ellen Pieters

resultaten er in werkelijkheid mee te behalen zijn zagen zij in de tuin van Janny Roesink in Ubbena. Haar tuin is door Hans van der Lans van Ecoplan 'natuurgeschikt' gemaakt. De laatste cursusdag bezochten we de tuinen van twee cursisten. Heilien Tonckens was aanwezig om praktische adviezen te geven. Het enthousiasme van Heilien is bij de cursisten zeker overgekomen. Dankzij de subsidie van het IVN kunnen we in oktober nog een extra avond organiseren waarin Hans van der Lans verdere informatie geeft en waarin we ervaringen kunnen uitwisselen.

Tineke van den Berg

Gebeurtenissen Voorjaarsnatuurclub

Verslag en foto's Aafke Pot-Ellen

Elk voor- en najaar organiseert het TRIAS voor jeugd van 6-8 jaar een natuurcursus. De invulling en leiding wordt door ons verzorgd. We gaan zo veel mogelijk met de kinderen naar buiten. Door in de natuur bezig te zijn gaan de kinderen er met andere ogen naar kijken. Ze zien meer, weten meer, en krijgen zo meer respect voor al het leven om hen heen. (Dat vertellen de ouders ons) Elk voorjaar hebben we zo ongeveer hetzelfde programma. Eerst gaan we op zoek naar de lente: lammetjes, krokussen, takken die uitbotten, allemaal tekenen dat het voorjaar is aangebroken. We brengen een bezoek aan de kijkboerderij 't Hoogevelde.

Meisje met stier

De grote koeien zijn altijd erg imponerend. Maar het mooiste vinden de kinderen het zelf mogen voeren.

We gaan op zoek naar kleine kriebelbeestjes onder blaadjes en schors, We meten de hoogte en dikte van bomen en proberen aan de hand van een knoppenkaart de namen van bomen en struiken te vinden. We nemen een kijkje in de tuin van Jille; we krijgen uitleg over de bijen en mogen goed beschermd van dichtbij de bijenkasten bekijken.

Imkeren

Waskaarsen maken

De honing smaakte weer voortreffelijk. Van de was maakten we een mooi kaarsje.

We konden door de telescoop de ooievaar (met toen nog levende jongen!) van dichtbij zien. Vanuit de kijkhut gingen we watervogels bespieden.

Op een zonnige middag hebben we waterbeestjes gevangen en bewonderd.

Waterdieren vangen

Bekijken vangst

Als geweldige uitsmijter bakten we (op een geheime plaats) onze eigen broodjes boven een kampvuur. De soms aangebrande broodjes smaakten toch heerlijk en bovendien was het reuze gezellig.

Broodjes bakken

De kinderen en ook wij hebben erg van elkaar en van de natuur genoten.

Namens Agaath, Tineke, Marijke, Gerbrig, Fokke, Jille en Aafke.

Plantenruilbeurs 2006 in de tuin van Jopy Kardol

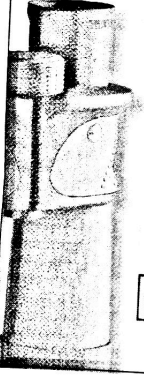

Foto Ynze de Boer

uit het goede hout gesneden

HET KOETSHUIS
houten speelgoed en spellen, kindermeubelen, creatief materiaal
Schultestraat 4 9481 BC VRIES - Telefoon: 0592-542982

- Fotoservice
- Alle grote merken compact/reflex/digitaal
- 80 Types verrekijkers en telescopen op voorraad
- Ook astronomische telescopen
- Swift - Bynolyt - Zeiss
- Swarovski-topdealer
- Vriend Stichting Het Groninger Landschap

www.combigroningen.nl

ipkes

Poelstraat 19 - 9711 PG Groningen
Telefoon (050) 312 86 84

52

Zeiss Swarovski	GEEF VOGELS EEN KANS	Opticon Optolyth
Tento bausch & Lomb	MET JAN DOEVENDANS	KOWA Bresser
Gekr. roodstaart		Gier- & Huiszwaluw
Kerkuil	DOOR KIJKERS, NESTKASTEN OF TELESCOPEN	Ijsgors
Oeverpieper	BIJ BUITENBEDRIJF BBZ TE KOPEN	Mistnetten
Slagnetten		Mag Lite lampen
Life traps	OF LAAT UZELF EENS EEN DAGJE VERWENNEN	Vangdagen
Koffie	DOOR VOGELS IN DE HAND TE LEREN KENNEN	Loupes
Geluidsinstallaties		Spreeuwenpotten
Mussenpotten	MET DE SCHOOLKLAS NAAR HET WAD?	Voederschalen
Rechtzaken	OF HEEFT U HET ZELF EVEN GEHAD?	Excursies
Lezingen		Statieven
	HET IS ALLEMAAL NIET DUUR	
	MAAR WEL ... PUUR NATUUR!	
Persoonlijke aandacht		Verhalen in 3 talen
Columns		Geboortes
Binooclairs	050-3145027	Boeken
Vakantiewoningen	e-mail: BBZ@INN.NL	MER-reportages
	bedankt voor het luisteren	

COPYRIGHT!
partners in opmaak & repro

zwart/wit laserprints full color posters
full color laserprints lamineren tot A0
zwart/wit kopieën nu ook in Helpman!! faxservice
kleurkopieën internet
Inbinden & afwerken computeropmaak (DTP)
grootformaat kopie & print Inkhul service
gratis haal- en brengservice voor bedrijven en instellingen

Carriak 10-11 Groningen 517400 Lammeweg 13-17 Groningen 5016319
Lammeweg 41 Groningen 517333 Lammeweg 8 Groningen 5180034

53

Het adres voor advies
over en service bij

- Fotocamera's
- Digitale camera's
- Fotoreportages
- Ontwikkelen en afdrukken
- Albums en lijsten
- Pasfoto's
- en digitale afdrukken

FOTO CONTRAST

Hoofdweg 177a
9765 CC Paterswolde
tel. 050 - 309 09 61

meulman

Tuinhout

Grenen planken
Palen 7x7
Vlonderpalen
geprofileerd
Hardhout div. diktes

Doe-het-zelf- en houtmarkt

Duinstraat 1, 9765 BC
PATERSWOLDE
Tel. 050 309 14 57

Natuurlijk vlees
van de
Biologische Boerderijwinkel

- * Rund - Kip - Varkensvlees
- * Groente / Fruitpakket
- * Drentse Aa Zuivel

Biologisch Vleesveebedrijf

't Hoogeveld

Westerhorn 43, Eelde
tel. 050 - 309 6468

Openingstijden Boerderijwinkel
wo 19.00 - 22.00 u
vr en za 09.00 - 13.00 u

Sil's Mode
Voor trendgerichte kleding

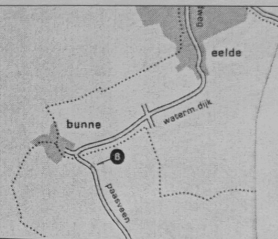
Hoofdweg 202F - 9765 CK Paterswolde
Tel. (050) 309 56 46

**Arends
Coiffures**

HAIR DESIGN

Hoofdweg 217, 9765 CG Paterswolde, 050 - 309 45 50

galerie 'de bin'

tonnis en alan de boer
passaven 1
9495 la bunne
telefoon 050-3091884
www.galeriedebin.nl

**M MULDER
EELDE**

- gas- en gevelkachels
- sanitaire installaties
- loodgieterswerk
- centrale verwarming
- elektriciteitswerken
- constructiewerken
- dakbedekking
- dealer Gazelle fietsen
- heftruckverhuur

Wierma
METAL

Hoofdweg 92 Eelde tel. 050 309 13 21 - www.muldereelde.nl

Welkom
in onze winkel waar;
 Klantvriendelijkheid en service in een hoog vaandel staan
 Vakkundig en gediplomeerde medewerkers(sters) werken
 U een groot en ruim assortiment in alle assortiments-
 groepen kunt vinden
 Altijd 250 gratis parkeerplaatsen

Bel voor onze uitgebreide Bezorgservice: (050) 309 15 51

Etos | GALL & GALL
Winkelcentrum Paterswolde
 Hoofdweg 202 Paterswolde

BESTUUR VAN DE AFDELING VRIES

Voorzitter:
 Kees Andriessse

"Bosch en Vaart"
 Groningerstraat 30
 9481 TD Vries
 tel. 06-53676586
 e-mail: keesandriessse@wanadoo.nl
 zie secretariaat IVN Eelde/Paterswolde

Secretaris:

Penningmeester:
 Jan Vrielink

Soltstede 29
 9481 HL Vries
 tel. 0592-542811
 RABObank rek. 366569309
 Contributie 16 euro per jaar.

Bestuursleden:
 dhr. J. Fekkes

Nieuwe Rijksweg 35
 9481 AP Vries
 tel. 0592-541322
 e-mail: fekkjes@zonnet.nl

Wil Folkers
 (lid paddenstoelenwerkgroep)

Bannerschulte 31
 9481 HT Vries
 tel. 0592-542732
 e-mail: w.folkers@wanadoo.nl

Contactpersonen:
 Werkgroep Vogeltelling:
 dhr. C. Bouwer

Korenbloemstraat 9 Vries
 tel. (0592) 541713

Vlinderwerkgroep:
 mw. A. Palthe
 mw. J. Roesink

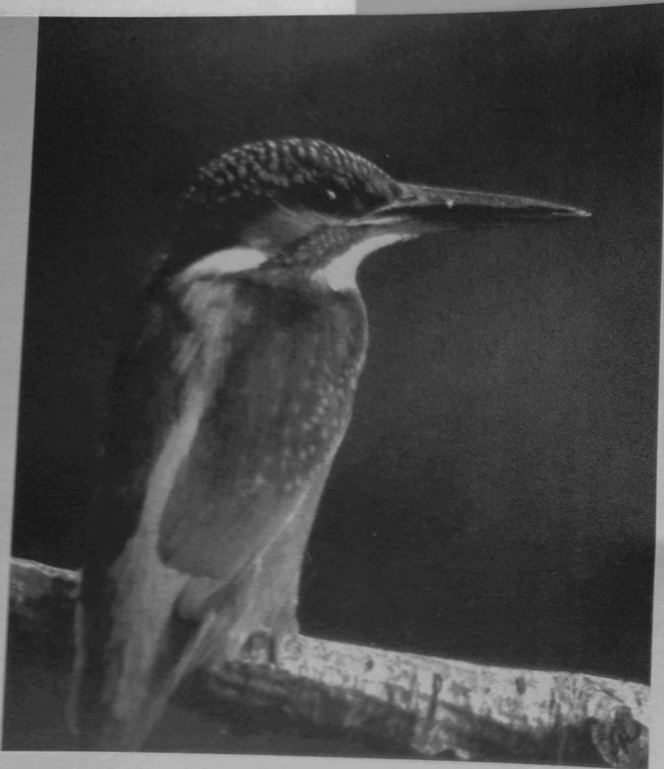
Mr. Croneweg 5 Oudemolen
 tel. (0592) 231442
 Zeijerstroeten 23 Ubbena
 tel. (0592) 291205
 e-mail: janny.roesink@hetnet.nl

Werkgroep Landschapsbeheer:
 dhr. M. Koomen

Volmachten 23
 9481 HT Vries
 tel. 0592-544100
 e-mail: cmkoomen@wanadoo.nl

G.L. Stockmann
Anemoonweg 40
9765 HG Paterswolde

7

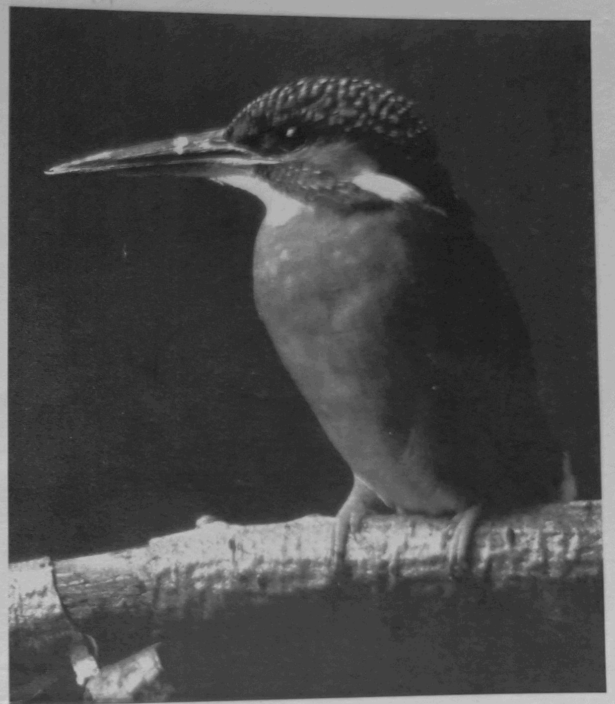

- ijsvogel vrouwtje, Paterswolde mei 2006

foto's: anne van der zijpp

GROEN

Herfst 2006 - nummer 47

IVN Afd. Eelde/Paterswolde en Vries